

# **Obec Šemša**

## **Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja**

### **Časť rozvojová stratégia**

# OBSAH:

<b>1</b>	<b>Úvod</b> .....	<b>3</b>
1.1	Charakteristika programu .....	3
1.2	Výklad pojmov.....	4
<b>2</b>	<b>Ekonomické a sociálne východiská</b> .....	<b>9</b>
2.1	Sociálno-ekonomická analýza .....	9
2.2	Analýza realizovaných opatrení .....	9
2.3	Analýza SWOT .....	11
2.4	Vízia obce .....	15
2.5	Kľúčové disparity a hlavné faktory rozvoja .....	16
<b>3</b>	<b>Rozvojová stratégia</b> .....	<b>18</b>
3.1	Strategické a špecifické ciele.....	19
3.2	Popis špecifických cieľov.....	22
3.3	Popis opatrení a zoznam indikatívnych aktivít.....	25
3.4	Akčný plán.....	30
3.4.1	Súlad rozvojových osí a priorít so strategickými rozvojovými dokumentmi .....	34
3.4.2	Rozvojový plán Slovensko - Východ .....	41
3.4.3	Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja .....	43
<b>4</b>	<b>Implementačná stratégia</b> .....	<b>49</b>
4.1	Finančný plán .....	49
4.1.1	Rozdelenie financií na programové obdobie .....	49
4.1.2	Rozdelenie financií na priority a opatrenia.....	50
4.2	Zabezpečenie realizácie .....	51
4.2.1	Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie .....	51
4.2.2	Harmonogram realizácie .....	51
<b>5</b>	<b>Vypracovanie</b> .....	<b>53</b>
5.1	Podakovanie .....	54

# 1 Úvod

Vypracovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja (ďalej „PHSR“) vyplýva zo zákona NR SR č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja. Hlavnými cieľmi tejto podpory je

- odstraňovať alebo zmiernovať nežiaduce rozdiely v úrovni hospodárskeho rozvoja, sociálneho rozvoja a územného rozvoja regiónov a zabezpečiť trvalo udržateľný rozvoj regiónov,
- zvyšovať ekonomickú výkonnosť, konkurencieschopnosť regiónov a rozvoj inovácií v regiónoch pri zabezpečení trvalo udržateľného rozvoja,
- zvyšovať zamestnanosť a životnú úroveň obyvateľov v regiónoch pri zabezpečení trvalo udržateľného rozvoja.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce je strednodobý rozvojový dokument, ktorý je vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v národnej stratégii a zohľadňuje ciele a priority ustanovené v PHSR VÚC, na území ktorého sa obec nachádza a je vypracovaný podľa záväznej časti územnoplánovacej dokumentácie obce.

Schválenie programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce a príslušnej územnoplánovacej dokumentácie (ak jej spracovanie vyžaduje osobitný predpis) je podmienkou na predloženie žiadosti obce o poskytnutie finančného príspevku zo štátneho rozpočtu a zdrojov Európskej únie (ďalej „EÚ“).

Vypracovanie PHSR obce zabezpečuje obec pri uplatnení partnerstva.

## 1.1 Charakteristika programu

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja všeobecne (podľa zákona č. 539/2008 Z.z.) pozostáva z analyticko-strategickej a programovej časti.

*Analyticko-strategická časť obsahuje najmä:*

- súhrnnú geografickú, kultúrno-historickú a sociálno-ekonomickú charakteristiku obce a charakteristiku stavu vybavenosti a obsluhy územia obce,
- hodnotenie a analýzu hospodárskej situácie, sociálnej situácie, environmentálnej situácie a situácie v oblasti kultúry a vybavenosti a obsluhy územia obce,
- analýzu väzieb strategických dokumentov v oblasti regionálneho rozvoja s územím obce,
- určenie rozvojového potenciálu a limitov rozvoja územia obce, definovanie podmienok udržateľného rozvoja obce,
- stratégiu rozvoja obce, pri zohľadnení jej vnútorných špecifik, ktorá určí hlavné smery, priority a ciele rozvoja obce,
- analýzu finančných potrieb a možností financovania programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce.

*Programová časť obsahuje najmä:*

- zoznam opatrení a aktivít pre zabezpečenie realizácie programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce,
- inštitucionálne zabezpečenie a organizačné zabezpečenie realizácie programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce,

- finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnej a organizačnej stránky realizácie programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce,
- systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce s ustanovením merateľných ukazovateľov,
- časový harmonogram realizácie programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce.

### **PHSR obce Šemša sa skladá sa z nasledovných častí:**

- Úvod – charakterizuje samotný PHSR v súlade so zákonom č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja, popisuje jednotlivé časti PHSR, základné pojmy a základné dokumenty podpory regionálneho rozvoja pre obdobie 2007 – 2013.
- Ekonomické a sociálne východiská – jedná sa o prvý krok prípravy strategického rozvojového dokumentu. Jej výsledky predstavujú nevyhnutný predpoklad pre definovanie rozvojovej stratégie. Skladá sa zo sociálno-ekonomickej analýzy, analýzy realizovaných opatrení, analýz SWOT a identifikácii kľúčových disparít a hlavných faktorov rozvoja.
- Sociálno-ekonomická analýza – popisuje a charakterizuje hlavné sociálno-ekonomické súvislosti vývoja a zameriava sa predovšetkým na rozvojový potenciál a ľudské zdroje (prírodné zdroje a ľudské zdroje), ekonomické zdroje a materiálne a fyzické zdroje (občianska vybavenosť a vzdelávanie). Z dôvodu jej rozsiahlosti je spracovaná ako samostatný dokument.
- Analýza realizovaných opatrení – popisuje reálne skúsenosti pri implementácii predchádzajúcich programov rozvoja. Vyhodnocuje doterajšiu efektívnosť a účinnosť podpory, kritické faktory a identifikuje opatrenia na zvýšenie efektívnosti realizácie procesov strategického plánovania predovšetkým v procese monitorovania a hodnotenia.
- SWOT analýza – analyzujú sa silné a slabé stránky súčasného stavu, pričom sa jedná o vnútorné prostredie a tiež sú analyzované príležitosti a ohrozenia budúceho rozvoja z hľadiska vonkajšieho prostredia
- Určenie kľúčových disparít a hlavných faktorov rozvoja – je dané nevyhnutnosťou zabezpečenia čo najvyššej adresnosti rozvojového dokumentu. Vychádza z analýz SWOT a spresňuje smerovanie podpory prostredníctvom stanovenia rozvojového potenciálu a limitov rozvoja dotknutého územia.
- Stratégia rozvoja – určuje programovú štruktúru pre dané programovacie obdobie. Programovú štruktúru tvoria ciele a priority, ktoré nadväzujú na všetky typy programových dokumentov a opatrenia a aktivity, ktoré sú koherentné (neprekrývajú sa).
- Finančný plán – popisujú ho finančné tabuľky, ktoré vyjadrujú rozdelenie financií podľa programovacieho obdobia a podľa priorít a opatrení.
- Zabezpečenie realizácie – popisuje inštitucionálne a organizačné zabezpečenie, opatrenia na realizáciu programu a taktiež princípy a fungovanie systému monitorovania a hodnotenia. Súčasťou je aj harmonogram realizácie činností v časovej osi horizontu programu.

## **1.2 Výklad pojmov**

**Európska únia** – je politické a ekonomické zoskupenie 27 demokratických štátov s 475 mil. obyvateľov, ktoré sa dobrovoľne spojili do tohto zoskupenia na dosiahnutie spoločných cieľov a jednoty v Európe pomocou jednotnej zahraničnej a vnútornej politiky. Európska únia však nie je dnes konečnou formou integrácie a bude sa ďalej rozširovať, tak ako sa budú vytvárať podmienky pre toto rozširovanie v samotnej EÚ, ako aj v štátoch, ktoré budú do EÚ vstupovať.

**Cieľ Konvergenca** – jeden z troch cieľov kohéznej politiky EÚ na programové obdobie 2007-2013 financovaný z KF, ERDF a ESF. Cieľ Konvergenca financovaný z ERDF a ESF sa sústreďuje na regióny NUTS 2, ktorých hrubý domáci produkt na obyvateľa v parite kúpnej sily (HDP/obyv. v PKS), vypočítaný na základe disponibilných údajov za tri posledné roky pred prijatím nariadenia, nedosiahne 75 % priemeru rozšírenej EÚ – čo je v prípade SR celé jej územie s výnimkou bratislavského kraja. Cieľ Konvergenca financovaný z KF pokrýva členské štáty, ktorých hrubý národný dôchodok (HND) v parite kúpnej sily, vypočítaný na základe disponibilných údajov za tri posledné roky pred prijatím nariadenia, nedosiahne 90 % priemeru EÚ, a ktoré majú konvergenčný program – tieto kritériá SR spĺňa. Tento cieľ je zameraný na urýchlenie štrukturálnej konvergencie oprávnených regiónov a koncentruje sa na skvalitnenie podmienok rastu a zamestnanosti vďaka investíciám do fyzických a ľudských zdrojov; inovácií a spoločnosti založenej na vedomostiach; adaptabilnosti na hospodárske a sociálne zmeny; ochranu životného prostredia; administratívnu efektívnosť (článok 3 všeobecného nariadenia).

**Cieľ Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť** – jeden z troch cieľov kohéznej politiky EÚ na programové obdobie 2007-2013 financovaný z ERDF a ESF. Oblasť oprávnená na financovanie zo štrukturálnych fondov v rámci cieľa Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť, sú tie oblasti, na ktoré sa nevzťahuje cieľ konvergenca (článok 6 všeobecného nariadenia) – čo je v prípade Slovenska Bratislavský kraj. Tento cieľ je s výnimkou najmenej rozvinutých regiónov zameraný na posilnenie konkurencieschopnosti a príťažlivosti regiónov, ako aj zamestnanosti predvídaním hospodárskych a sociálnych zmien vrátane zmien spojených s otvorením trhu prostredníctvom inovácie a podpory znalostnej spoločnosti, podnikania, ochrany a zlepšovania životného prostredia a zlepšovania dostupnosti, prispôsobivosti pracovníkov a podnikov, ako aj rozvojom trhov práce na princípe sociálnej inklúzie (článok 3 všeobecného nariadenia).

**Cieľ Európska územná spolupráca** – jeden z troch cieľov kohéznej politiky EÚ na programové obdobie 2007-2013 financovaný z ERDF. Tento cieľ je zameraný na posilnenie cezhraničnej spolupráce prostredníctvom spoločných miestnych a regionálnych iniciatív, posilnenie nadnárodnej spolupráce prostredníctvom činností prispievajúcich k integrovanému územnému rozvoju napĺňajúcemu priority Spoločenstva a posilnenie medziregionálnej spolupráce a výmeny skúseností na príslušnej územnej úrovni (článok 3 všeobecného nariadenia). Cieľ Európska územná spolupráca je v prípade cezhraničnej spolupráce oprávnený pre pohraničné regióny NUTS 3 – vo všeobecnosti do 150 km; v prípade nadnárodnej spolupráce – nadnárodné oblasti (zoznam bude stanovený EK neskôr) v prípade medziregionálnej spolupráce a výmeny skúseností – územie celého Európskeho spoločenstva.

**Disparity** – sú hlavné prekážky, bariéry, ktoré je nutné prekonať, aby bol dosiahnutý cieľ stratégie. Sú výsledkom syntézy identifikovaných slabých stránok a ohrození, uvedených v SWOT analýze.

**Efektívnosť** – pomer medzi finančným vstupom a dosiahnutým výstupom, výsledkom, a/alebo dopadom.

**Európsky fond regionálneho rozvoja (ERDF)** – finančný nástroj štrukturálnej a regionálnej politiky EÚ, ktorý prispieva k financovaniu pomoci na posilnenie ekonomickej a sociálnej súdržnosti odstraňovaním regionálnych rozdielov cestou podpory rozvoja a štrukturálneho prispôsobenia sa regionálnych ekonomík. Zahŕňa aj adaptáciu upadajúcich priemyselných regiónov a zaostávajúcich regiónov a podporu cezhraničnej, nadnárodnej a medziregionálnej spolupráce (článok 2 nariadenia o ERDF)

**Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka (EPFRV)** - tento fond bol vytvorený v septembri 2005 a začal fungovať od začiatku roku 2007, keď nahradil Usmerňovaciu sekciu Európskeho poľnohospodárskeho usmerňovacieho a záručného fondu, a zabezpečí financovanie

opatrení na rozvoj vidieka. Z tohto fondu sa poskytuje jednotný finančný príspevok Európskej únie na programy rozvoja vidieka.

**Európsky sociálny fond (ESF)** – finančný nástroj štrukturálnej a regionálnej politiky EÚ prispievajúci k napĺňaniu priorít EÚ ako posilňovanie ekonomickej a sociálnej súdržnosti zlepšovaním podmienok pre zamestnanosť a tvorbu pracovných príležitostí, podporou vyššej úrovne zamestnanosti a väčšieho počtu a lepších pracovných miest. A to cestou podpory politik členských krajín s cieľom dosiahnuť plnú zamestnanosť, kvalitu a produktivitu práce, propagovať sociálne začleňovanie (inklúziu), vrátane prístupu znevýhodnených ľudí k práci, a znižovať národné, regionálne a miestne rozdiely (článok 2 nariadenia o ERDF).

**Faktory rozvoja** – predstavujú hlavné impulzy, ktorých využitie, vedie k zmierneniu identifikovaných disparít. Faktory rozvoja môžu predstavovať existujúce, alebo budúce impulzy.

**Inovačné póly rastu** – sú tvorené definovanými centrami osídlenia (krajské mestá, mestá sídiel okresných a obvodných úradov) a časťou územia ťažísk osídlenia prvej a druhej úrovne (súčasťou týchto ťažísk sú okrem vyššie spomínaných centier osídlenia aj niektoré centrá, ktoré sú označované ako kohézne póly rastu) v súlade s Koncepciou územného rozvoja SR.

**Kohézne póly rastu** – sú tvorené definovanými centrami osídlenia kohézneho významu v príslušnom území. Plnia niektoré funkcie vyššieho významu aj pre priľahlé obce. Sú v nich sústredené rozhodujúce zariadenia lokálneho významu. Sú to predovšetkým centrá, ktoré plnia už v súčasnosti niektoré funkcie vyššieho významu aj pre priľahlé obce, a ktoré spĺňajú dobré lokalizačné faktory s dostupnosťou priľahlých obcí.

**Kohézny fond** – finančný nástroj kohéznej politiky EÚ na účely posilnenia hospodárskej a sociálnej súdržnosti Spoločenstva v záujme podpory trvalo udržateľného rozvoja (čl. 1 nariadenia o KF). Oprávnené na financovanie z KF sú tie členské štáty, ktorých HND na obyvateľa v PPS vypočítaný na základe údajov Spoločenstva za posledné tri dostupné roky je nižší ako 90 % priemeru Spoločenstva (čl. 5 všeobecného nariadenia).

**Marginalizované rómske komunity** – koncentrácie Rómov, ktorí trpia vysokou mierou sociálnej exklúzie a deprivácie.

**Národný strategický referenčný rámec** – v zmysle legislatívy (nariadení) Európskej únie každý členský štát predkladá pred začiatkom programového obdobia Európskej komisii vlastný rámcový programový dokument, Národný strategický referenčný rámec. Tento dokument predstavuje referenčný nástroj na prípravu programovania fondov. Stanovuje národné priority, ktoré budú spolufinancované zo štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu v programovom období 2007-2013 v nadväznosti na Strategické usmernenia Spoločenstva, ktoré definujú rámce pre intervencie fondov na európskej úrovni. Zabezpečuje, že pomoc z fondov bude využitá v súlade so Strategickými usmerneniami Spoločenstva. Taktiež určí prepojenie medzi prioritami Spoločenstva na jednej strane a Národným programom reforiem na druhej strane. Návrh všeobecného nariadenia Rady, čl. 25, ods. 3 dáva členskému štátu na výber, či začleniť cieľ Európska územná spolupráca do NSRR. NSRR musí povinne obsahovať iba cieľ konvergencia a cieľ Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť.

**NATURA 2000** – je názov sústavy chránených území členských krajín Európskej únie a jej hlavným cieľom je zachovanie prírodného dedičstva, ktoré je významné nielen pre príslušný členský štát, ale najmä pre EÚ ako celok. Táto sústava chránených území má zabezpečiť ochranu najvzácnejších a najviac ohrozených druhov voľne rastúcich rastlín, voľne žijúcich živočíchov a prírodných biotopov vyskytujúcich sa na území štátov Európskej únie a prostredníctvom ochrany týchto druhov a biotopov zabezpečiť zachovanie biologickej rôznorodosti v celej Európskej únii.

**Operačný program** – dokument predložený členským štátom a prijatý Komisiou, ktorý určuje stratégiu rozvoja pomocou jednotného súboru priorít, na dosiahnutie ktorých sa bude žiadať

pomoc z niektorého fondu alebo v prípade cieľa konvergencia z Kohézneho fondu a ERDF (článok 2 všeobecného nariadenia).

**Pamäťové a fondové inštitúcie** – inštitúcie zaoberajúce sa uchovávaním, ochranou a sprístupňovaním spoločenského poznania, poznatkov o kultúrnom dedičstve, umení a kultúre, jedinečných informácií a predmetov odbornej a laickej verejnosti. Medzi pamäťové a fondové inštitúcie patria archívy, knižnice, múzeá, galérie, pracoviská pre ochranu pamiatkového fondu, špecializované ústavy, špecializované odborné pracoviská v oblasti kultúry, vysoké školy, Slovenská akadémia vied, organizácie pre správu a ochranu autorských práv a organizácie na ochranu duševného a priemyselného vlastníctva.

**Póly rastu** – sú charakteristické prítomnosťou expandujúcich odvetví umiestnených v urbanizovanej oblasti, vyvolávajúce zmeny v ekonomických aktivitách lokalizovaných v zóne svojho vplyvu, ktoré sa prejavujú vo vyššej ekonomickej výkonnosti a konkurencieschopnosti daného územia v porovnaní s ostatnými územiami v regióne. Najvýznamnejšie (najväčšie) póly rastu determinujú vývoj výkonnosti a konkurencieschopnosti okrem úrovne regiónu aj na úrovni celého národného hospodárstva.

**Princípy regionálnej politiky** – základných princípov je päť a sú definované nasledovne:

**Partnerstvo** – všetci partneri (vláda, regionálne aj miestne subjekty, podniky, zástupcovia univerzít, nevládne organizácie atď.) sa majú aktívne podieľať na plánovaní a realizácii investícií ako aj na všetkých ostatných projektoch.

**Subsidiarita** – rozhodovanie bude prebiehať na najnižšej praktickej úrovni. Národné rozvojové dokumenty sú schvaľované Komisiou v Bruseli, ale koncipované a spravované sú národnými a regionálnymi orgánmi členskej krajiny.

**Programovanie** – všetky projekty musia zapadať do ucelenej niekoľkoročnej stratégie. EÚ kladie dôraz na komplexné posúdenie a riešenie problémových regiónov. A z toho dôvodu sú pre jednotlivé regióny spracovávané operačné programy, ktoré vyhodnocujú silné a slabé stránky regiónov a navrhujú spôsob riešenia problematických oblastí.

**Doplňkovosť** – peniaze fondov sú pridávané ku štátnemu rozpočtu, ale nenahradzujú ho. Štátne výdaje musia zostať na rovnakej úrovni ako predtým. Očakáva sa štátny príspevok na každý projekt. Na projekty, ktoré patria do kategórie Cieľa Konvergencia bude Európska únia prispievať maximálne 75 % z ich ceny.

**Koncentrácia** – fondy sa budú sústreďovať do najproblémovjších regiónov a na realizáciu najdôležitejších opatrení. Cieľom rozhodne nie je realizácia malých projektov, ktoré nemôžu zaistiť požadovaný rozvojový efekt.

**Prioritná os** – jedna z priorít stratégie v operačnom programe, ktorá sa skladá zo skupiny navzájom súvisiacich operácií s konkrétnymi, merateľnými cieľmi. Prioritná os operačného programu sa rovná jednej konkrétnej strategickej/špecifickej priorite stratégie Národného strategického referenčného rámca SR na roky 2007-2013

**Regionálne členenie** – Európska únia bola systematicky rozdelená na štatistické oblastné jednotky NUTS. Existuje celkom päť úrovní NUTS. V prípade Slovenskej republiky je toto delenie nasledovné:

- NUTS I – Slovenská republika,
- NUTS II – Región Bratislava, Región Západ, Región Stred, Región Východ (Košický a Prešovský kraj);
- NUTS III – kraje,
- NUTS IV – okresy,
- NUTS V – sídla.

**Riadiaci orgán** - jeden alebo viac vnútroštátnych, regionálnych alebo miestnych orgánov či subjektov menovaných členskými štátmi pre účely riadenia podpory zo štrukturálnych fondov. Stanovuje sa riadiaci orgán pre každý operačný program a iniciatívy ES.

**Sprostredkovateľský orgán** – každý orgán alebo verejnoprávny orgán alebo súkromný subjekt, ktorý koná pod vedením riadiaceho (sprostredkovateľský orgán pod riadiacim orgánom) alebo certifikačného orgánu (sprostredkovateľský orgán pod certifikačným orgánom) alebo ktorý vykonáva povinnosti v mene takéhoto orgánu vo vzťahu k príjemcom vykonávajúcim operácie.

**Štrukturálne fondy EÚ** – sú nástroje regionálnej politiky, prostredníctvom ktorých plynú finančné prostriedky, vyčlenené v rámci regionálnej politiky, do členských štátov. Napomáhajú riešiť dlhodobé problémy. Používajú sa v úzkej spolupráci členských štátov a regionálnych orgánov k podpore hospodárskeho vývoja tak, aby zmenšili rozdiely medzi regiónmi a sociálnymi skupinami. Štrukturálne fondy sú štyri (Európsky fond regionálneho rozvoja – ERDF, Európsky sociálny fond – ESF, Kohézny fond – KF). Európsky poľnohospodársky podporný a záručný fond – EAGGF, Finančný nástroj pre riadenie rybolovu – FIFG) boli vyňaté zo ŠF.

**Trvalo udržateľný rozvoj** – taký rozvoj, ktorý umožňuje uspokojovanie potrieb súčasných generácií bez toho, aby boli ohrozené nároky budúcich generácií na uspokojovanie ich potrieb. TUR zahŕňa zložky: ekonomickú, sociálnu a environmentálnu.

**Ciele Programu** – popisujú stav, ktorý chceme v určitom časovom horizonte dosiahnuť. Vyjadrujú určitý zámer ako riešiť problémy a smerovanie rozvojových aktivít (nie však aktivity samotné).

**Priorita Programu** – jeden z hlavných zámerov stratégie prijatej do tohto programu.

**Opatrenia Programu** – prostriedok, pomocou ktorého sa v priebehu niekoľkých rokov realizuje priorita definovaná v programovacom dokumente.

**Aktivita programu** – konkrétne činnosti, postupy a projekty, ktorými sa realizuje rozvojová stratégia.



## 2 Ekonomické a sociálne východiská

Pri príprave programového dokumentu regionálneho rozvoja je prvým krokom analýza ekonomických a sociálnych východísk. Jej výsledky predstavujú nevyhnutný predpoklad pre zadefinovanie stratégie regionálneho rozvoja obce.

Na úrovni obce sa proces analýzy vecne delí na 4 fázy. Výstupom týchto fáz je: sociálno-ekonomická analýza, analýza realizovaných opatrení, analýza SWOT a identifikácia kľúčových disparít a hlavných faktorov rozvoja.

### 2.1 Sociálno-ekonomická analýza

Analýza ekonomického a sociálneho prostredia je spracovaná v súlade s metodikou MVRR SR ako samostatná časť a jej súčasťou je:

- úvod (vymedzenie územia, základná charakteristika regiónu)
- prírodné zdroje a podmienky (geológia, odpady, pôda, lesy, voda, chránené oblasti)
- kultúrne a historické zdroje (historické zdroje a pamiatky, kultúrne zdroje)
- ľudské, spoločenské zdroje a inštitúcie (demografické charakteristiky, vierovyznanie, národnostné a etnické skupiny a ich vzájomné postavenie, stupeň a druh vzdelania, školstvo, poradenstvo a vzdelávanie dospelých, úroveň informatizácie – prístup verejnosti, verejné inštitúcie, postoje, názory, potreby a problémy obyvateľov)
- materiálne zdroje (bývanie a bytový fond, technická infraštruktúra, komunikačná infraštruktúra, infraštruktúra voľného času, spoločenské zariadenia)
- ekonomické využitie zdrojov (ekonomické sektory, ich zastúpenie, odvetvia v sektoroch, podnikateľská sféra – primárny sektor, prvovýroba, sekundárny sektor, spracovanie a terciálny sektor – služby, významnejšie zdroje zamestnania mimo regiónu, zamestnanosť, bankový a iný finančný sektor, služby pre podnikateľov)

### 2.2 Analýza realizovaných opatrení

Predmetom analýzy na úrovni obce sú reálne skúsenosti pri implementovaní programov na podporu rozvoja obce.

Zameriava sa hlavne na vyhodnotenie existujúcej stratégie (jej relevantnosť, jej doplnenie popr. úprava), efektívnosť a účinnosť realizovanej podpory, vyhodnotenie kritických faktorov ovplyvňujúcich efektívnosť a účinnosť pri implementácii programu a identifikáciu opatrení na zvýšenie efektívnosti jeho realizácie s dôrazom na monitorovanie a hodnotenie.

Rozvojová stratégia obce Šemša bola tvorená priebežne podľa aktuálnych potrieb obyvateľov a možností obce. Ucelená stratégia na dlhšie obdobie bola spracovaná v roku 2004 vo forme Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce.

Na základe tohto rozvojového dokumentu Šemša realizovala rôzne aktivity a projekty. V súlade s novým programovacím obdobím 2007 – 2013 a novými národnými a regionálnymi rozvojovými dokumentmi bola pôvodná verzia PHSR prvýkrát aktualizovaná v roku 2008 a druhýkrát v roku 2009. PHSR obce bude možné v budúcnosti ďalej aktualizovať a priebežne

doplniť po zohľadnení aktuálnych zmien, skutočností, potrieb obyvateľov, ujasnení ďalších spôsobov financovania a nových možností financovania z národných zdrojov a fondov EÚ.

Nasledujúca tabuľka uvádza stručný prehľad posledných realizovaných projektov:

Prehľad zrealizovaných projektov v obci Šemša			
Projekt/aktivita	Rok	Suma v EUR	Zdroj financovania
Kanalizácia	1991-1993	232 357 €	Obec, Envirofond
ČOV	1993-1995	232 357 €	Obec, Envirofond
Plynofikácia obce	2001	99 582 €	SPP
Plynofikácia budovy OcÚ	2001	26 555 €	Obec
Plynofikácia budovy ZŠ a MŠ	2001	26 555 €	Obec, Envirofond
Rekonštrukcia ZŠ	2004	16 597 €	Obec
Vodovod I. etapa	2006-2008	99 582 €	Obec, Envirofond
Rekonštrukcia strechy na viacúčelovej budove OcÚ	2006	33 194 €	Obec
Rekonštrukcia soc. zariadení na OcÚ	2006	13 277 €	Obec
Rekonštrukcia miestnych komunikácií	2007	6 638 €	Obec
Verejné osvetlenie, miestny rozhlas - rekonštrukcia	2007	29 742 €	Obec
Výmena okien v ZŠ	2008	19 916 €	KŠÚ, Obec
Rekonštrukcia kuchyne na OcÚ + zariadenie	2008	24 895 €	Obec
Rekonštrukcia fasády rím. katolíckeho kostola	2008	39 833 €	Obec, súkromné

Tab. 1 Prehľad zrealizovaných projektov (zdroj: obec)

Obec Šemša v minulosti realizovala niekoľko projektov najmä v oblasti technickej infraštruktúry. Na všetky realizované projekty využívala obec vlastné zdroje, ale aj dotácie z Environmentálneho fondu, Slovenského plynárenského priemyslu, ako aj dotácie.

Využívanie zdrojov z pred vstupových a štrukturálnych fondov EÚ bolo v rámci realizovaných aktivít takmer využívané iba v malej miere. Z toho dôvodu bude veľmi potrebné pre budúce programovacie obdobie 2007 – 2013 v rámci navrhovanej stratégie posilniť pripravenosť obce Šemša na efektívne čerpanie fondov EÚ. Zároveň bude potrebné zamerať sa na partnerské vzťahy, cezhraničnú spoluprácu, kvalitu vypracovania žiadostí o dotácie a skúsenosti s realizáciou projektov.

Administratívne kapacity pri príprave a realizácii rozvojových projektov bude obec Šemša zabezpečovať čiastočne s využitím vlastných zdrojov a spoluprácou s externými poradcami a konzultantmi. V budúcnosti sa predpokladá rozvíjanie spolupráce s externými poradenskými organizáciami predovšetkým pri príprave, realizácii, monitoringu a hodnotení jednotlivých realizovaných projektov a celého Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Šemša.

## 2.3 Analýza SWOT

SWOT analýzy boli spracované pre štyri základné oblasti. Silné a slabé stránky obce Šemša boli hodnotené z pohľadu tzv. „vnútorného prostredia“, ktoré dokáže obec určitým spôsobom ovplyvniť. Príležitosti a ohrozenia boli hodnotené prevažne z pohľadu tzv. „vonkajšieho prostredia“, ktoré obec nedokáže vzhľadom na svoju právomoc sama ovplyvniť.

<b>SWOT ANALÝZA</b>	
<b>ĽUDSKÉ A SPOLOČENSKÉ ZDROJE</b>	
<b>Silné stránky</b>	<b>Slabé stránky</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>- pretrvávajúci nárast počtu obyvateľov v obci;</li> <li>- vysoký podiel obyvateľstva v produktívnom veku;</li> <li>- kvalitná vzdelanostná úroveň obyvateľov obce;</li> <li>- poloha obce v bezprostrednej blízkosti mesta Košice;</li> <li>- ľahká dostupnosť a možnosť využívať sieť rozmanitých služieb v meste Košice;</li> <li>- veľký záujem obyvateľov o rozvoj obce;</li> <li>- možnosť využívať služby detských jasí nachádzajúcich sa v meste Košice;</li> <li>- ľahká dostupnosť a možnosť využívať služby centier sociálnej starostlivosti;</li> <li>- širšia ponuka voľných pracovných miest v blízkom meste Košice a blízkych podnikoch;</li> <li>- široká ponuka a ľahká dostupnosť rekvalifikačných kurzov pre nezamestnaných.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- nízky počet novonarodených detí v obci;</li> <li>- nutnosť dochádzania detí a žiakov do MŠ a ZŠ;</li> <li>- nutnosť dochádzania za prácou;</li> <li>- nedostatok financií;</li> <li>- chýba centrum voľného času pre deti a mládež v obci;</li> <li>- pomerne vysoká nezamestnanosť v porovnaní s inými regiónmi.</li> <li>- chybujúce centrum pre seniorov</li> </ul>
<b>Príležitosti</b>	<b>Ohrozenia</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>- atraktivita vidieckeho bývania v obci zvyšujúca počet obyvateľov;</li> <li>- záujem a podpora zo strany samosprávy;</li> <li>- bezprostredná blízkosť mesta Košice so širokou rozmanitosťou škôl a školských zariadení;</li> <li>- blízkosť rozmanitej a bohatej siete stredného školstva;</li> <li>- blízka prítomnosť rozmanitého vysokého školstva;</li> <li>- blízkosť rôznych centier mimoškolskej činnosti;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- pokles demografického vývoja;</li> <li>- pokles počtu detí do 15 rokov;</li> <li>- starnutie obyvateľstva;</li> <li>- nedostatočné finančné kompenzácie presunu kompetencií zo štátu na samosprávu;</li> <li>- postupný zánik pracovných príležitostí pre obyvateľov s nižším vzdelaním;</li> <li>- deti a mládež vystavené väčšiemu riziku ovplyvnenia sociálno-patologickými javmi typickými pre veľké mestá.</li> </ul>

<ul style="list-style-type: none"> <li>- blízkosť širokej siete vedeckých inštitúcií s možnosťou spolupráce;</li> <li>- blízkosť centier výchovnej a psychologickkej prevencie detí pred sociálno-patologickými javmi;</li> <li>- celoštátna koncepcia informatizácie škôl v SR</li> <li>- možnosť využívať štrukturálne fondy EU;</li> <li>- okres Košice – okolie zaradený medzi zvlášť podporované regióny;</li> <li>- región Rudohorie;</li> <li>- rozvoj priemyselných parkov v blízkosti obce.</li> </ul>	
---	--

Tab. 2 SWOT analýza - Ľudské a spoločenské zdroje

<b>SWOT ANALÝZA</b>	
<b>PRÍRODNÉ ZDROJE</b>	
<b>Silné stránky</b>	<b>Slabé stránky</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>- vhodná klíma pre život ľudí;</li> <li>- dobrá dostupnosť územia;</li> <li>- vidiecky charakter osídlenia;</li> <li>- ľudský potenciál;</li> <li>- pozitívny prístup samosprávy;</li> <li>- prírodný potenciál;</li> <li>- vysoké zastúpenie zelene;</li> <li>- vysoké zastúpenie lesných porastov;</li> <li>- minimálne zaťaženie hlukom ;</li> <li>- pozitívny trend vo vývoji kvality ovzdušia;</li> <li>- pomerne kvalitné životné prostredie v obci;</li> <li>- pripravený projekt pre separovanie odpadu;</li> <li>- realizácia 1. etapy triedenia odpadov;</li> <li>- dostatok individuálnych vodných zdrojov;</li> <li>- nízka prašnosť;</li> <li>- nízke riziko povodňových záplav</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- znížená kvalita spodných vôd;</li> <li>- poloha v košickej ohrozenej oblasti;</li> <li>- zanedbaný stav verejnej zelene;</li> <li>- slabo rozvinuté separovanie odpadov;</li> <li>- nedostatočná motivácia občanov triediť odpad;</li> <li>- nedoriešené vlastnícke vzťahy k pozemkom;</li> <li>- blízkosť veľkomesta a priemyselných podnikov zaťažujúcich životné prostredie širokého okolia;</li> <li>- nízka účinnosť odvodňovacích rigolov;</li> <li>- nedokončený vodovod;</li> <li>- nedokončená protipovodňová ochrana.</li> </ul>
<b>Príležitosti</b>	<b>Ohrozenia</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>- ochrana a racionálne využívanie prírodných zdrojov;</li> <li>- pozitívny prístup obyvateľstva k zachovaniu prírodného dedičstva pre nasledujúce generácie;</li> <li>- dobrá angažovanosť obyvateľov;</li> <li>- parkovo upravené plochy a upravené</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- hydroklimatické zmeny;</li> <li>- zanedbanie environmentálnej výchovy;</li> <li>- zahusťovanie výstavby na úkor zelene;</li> <li>- časová a finančná náročnosť;</li> <li>- nekontrolované a neriadené lesné a pôdne hospodárstvo;</li> <li>- nedokončenie vodovodnej siete;</li> </ul>

<p>plochy lemujúce komunikácie;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- propagácia ochrany životného prostredia;</li> <li>- výrazné obmedzenie používania látok poškodzujúcich ozónovú vrstvu;</li> <li>- existencia legislatívneho zabezpečenia nakladania s odpadmi v súlade s predpismi Európskej únie;</li> <li>- integrovaná koncepcia v hospodárení s odpadmi SR (minimalizácia vzniku odpadov, maximálne využívanie odpadov, zhodnocovanie a správne zneškodňovanie spôsobom neohrozujúcim zdravie ľudí a životné prostredie);</li> <li>- realizácia separovaného zberu so zavedením ekonomických nástrojov, ktoré budú motivovať obyvateľov, aby mali záujem separovať odpad;</li> <li>- plánované rozšírenia turistických a cyklistických trás;</li> <li>- rozvoj environmentálnej výchovy na školách a školských zariadeniach;</li> <li>- politika Európskej únie smerujúca k trvalo udržateľnému rozvoju;</li> <li>- možnosť využívať štrukturálne fondy EÚ;</li> <li>- región Rudohorie.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- nekontrolovaný nárast nelegálnych skládok.</li> </ul>
--	--

Tab. 3 SWOT analýza - prírodné zdroje

SWOT ANALÝZA MATERIÁLNE A FYZICKÉ ZDROJE	
Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> <li>- poloha obce v blízkosti veľkého a významného mesta, ktoré je významným dopravným uzlom a križovatkou obchodných ciest;</li> <li>- blízkosť medzinárodného letiska;</li> <li>- možnosť územného rozvoja v obci;</li> <li>- vysoká atraktivita bývania v obci a pretrvávajúci vysoký záujem o stavebné pozemky;</li> <li>- pozitívny prístup samosprávy;</li> <li>- obec je plynofikovaná;</li> <li>- vodovodná sieť vo výstavbe;</li> <li>- dostatočná energetická sieť;</li> <li>- dostupnosť telekomunikačných služieb;</li> <li>- bohatá tradícia a hlboké korene kultúrnych podujatí v obci;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- zlý stav príjazdovej komunikácie Košice - Šemša;</li> <li>- zlý stav komunikácií v obci;</li> <li>- nedokončená vodovodná sieť;</li> <li>- nízka vybavenosť občianskou infraštruktúrou;</li> <li>- nevysporiadané vlastnícke vzťahy k budovám i pozemkom;</li> <li>- chýbajúca územno-plánovacia dokumentácia obce;</li> <li>- finančne veľmi náročná výstavba a rekonštrukcie technickej infraštruktúry a komunikácií;</li> <li>- nedostatok parkovacích miest;</li> <li>- chýbajúce a nedostatočne chránené detské ihriská;</li> </ul>

<ul style="list-style-type: none"> <li>- vysoké kultúrne povedomie obyvateľstva;</li> <li>- ľahká dostupnosť rôznych zdravotníckych zariadení v meste Košice;</li> <li>- ľahká dostupnosť rôznych športových zariadení v meste Košice;</li> <li>- spolupráca s PZ SR;</li> <li>- priaznivá bezpečnostná situácia v obci.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- nedostatok financií na kultúru a šport v obci;</li> <li>- absencia dobrovoľných strážcov verejného poriadku;</li> <li>- obmedzené finančné zdroje.</li> </ul>
<p style="text-align: center;"><b>Príležitosti</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- možnosť využívať štrukturálne fondy EU na rozvoj obce;</li> <li>- okres Košice - okolie zaradený medzi zvlášť podporované regióny;</li> <li>- vybudovanie diaľnic spájajúcich západ a východ SR</li> </ul> <p>záujem obyvateľov obce o kultúru;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- možnosť spolufinancovania kultúrnych aktivít z podnikateľských kruhov;</li> <li>- rozšírenie kultúrnej spolupráce v rámci regiónu Rudohorie a mestom Košice;</li> <li>- prenos kompetencií z oblasti kultúry na samosprávu;</li> <li>- rozširovanie služieb KIDS a zvýšenie kapacity intervalov autobusovej prepravy;</li> <li>- zjednotenie systému cestnej dopravy;</li> <li>- začlenenie rozširovania turistických a cyklistických chodníkov a trás do rozvojového programu obce;</li> <li>- dokončenie technickej infraštruktúry v obci;</li> <li>- spracovanie územno-plánovacej dokumentácie obce.</li> </ul>	<p style="text-align: center;"><b>Ohrozenia</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- nízky záujem investorov o východné Slovensko;</li> <li>- slabá výkonnosť slovenskej ekonomiky;</li> <li>- stagnujúca výstavba diaľnic v KSK a SR;</li> <li>- neriešenie zlého technického stavu príjazdovej cesty Košice – Šemša;</li> <li>- nedostatočná finančná podpora štátu pri presune kompetencií;</li> <li>- rastúce ceny služieb bez adekvátneho zvyšovania kvality;</li> <li>- nárast individuálnej automobilovej dopravy;</li> <li>- neustále zvyšovanie cien;</li> <li>- zlý neuspokojivý vzťah medzi životným štýlom obyvateľstva a športovaním;</li> <li>- ďalší nárast nezamestnanosti;</li> <li>- nízke a stagnujúce príjmy obyvateľov;</li> <li>- nedôvera občanov voči policajtom.</li> </ul>

Tab. 4 SWOT analýza – materiálne a fyzické zdroje

SWOT ANALÝZA EKONOMICKÉ ZDROJE	
Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> <li>- výhodná poloha obce v blízkosti významného dopravného uzla a vodnej nádrže;</li> <li>- spracovávanie aktuálnych rozvojových dokumentov;</li> <li>- ľahká dostupnosť inštitúcií zameraných na podporu malého a stredného podnikania;</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- neoptimálne využívanie prírodného potenciálu;</li> <li>- chýbajúce zariadenia cestovného ruchu;</li> <li>- chýbajúca stratégia podpory malého a stredného podnikania;</li> <li>- nedostatočná ponuka služieb cestovného ruchu;</li> </ul>

<ul style="list-style-type: none"> <li>- dostatok disponibilnej a kvalifikovanej pracovnej sily;</li> <li>- ľahká dostupnosť a rôznorodosť bankového a poisťovacieho sektora v meste Košice;</li> <li>- ľahká dostupnosť obchodných reťazcov v meste Košice;</li> <li>- dobré podmienky pre rozvoj cestovného ruchu;</li> <li>- bohatá história;</li> <li>- región Rudohorie</li> <li>- podľa Stratégie rozvoja cestovného ruchu SR do roku 2013 okres Košice – okolie je zaradené do kategórie II. t. j. – územie s národným významom</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- zanedbávanie prírodných atraktivít;</li> <li>- odchod kvalifikovanej pracovnej sily;</li> <li>- nedostatok primeraných pracovných príležitostí;</li> <li>- vysoká miera nezamestnanosti;</li> <li>- nízka úroveň HDP/obyv. v porovnaní s priemerom Európskej únie;</li> <li>- nutnosť dochádzania za službami;</li> <li>- nízke využívanie štátnych podporných programov a predvstupových fondov podnikateľmi;</li> <li>- nedostatočná dopravná a technická infraštruktúra.</li> </ul>
<p><b>Priležitosti</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- zmena daňového systému SR;</li> <li>- rast priamych zahraničných investícií;</li> <li>- možnosti využívania fondov Európskej únie;</li> <li>- zvyšovanie kúpnej sily obyvateľstva;</li> <li>- vytváranie priaznivejších podmienok pre podnikanie v SR;</li> <li>- využitie prírodného potenciálu pre rozvoj cestovného ruchu;</li> <li>- vytváranie partnerstiev;</li> <li>- predpoklady pre rozvoj nových odvetví hospodárstva;</li> <li>- rozvoj blízkych priemyselných parkov;</li> <li>- dokončenie technickej infraštruktúry.</li> </ul>	<p><b>Ohrozenia</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- nedokončená diaľnica Košice – Bratislava;</li> <li>- neriešenie politiky štátu v oblasti malého a stredného podnikania;</li> <li>- nízka miera priamych zahraničných investícií;</li> <li>- nárast odlevu kvalifikovanej pracovnej sily;</li> <li>- nárast konkurencie vplyvom vstupu SR do EÚ;</li> <li>- klesajúca ekonomická aktivita;</li> <li>- pokles výroby v U. S. Steel Košice;</li> <li>- pretrvávajúci nezájum investorov o Východné Slovensko;</li> <li>- slabá propagácia východu Slovenska;</li> <li>- nedostatočné stimuly pre budúcich investorov zo strany vlády SR;</li> <li>- nedostatočná informovanosť o možnostiach čerpania fondov EÚ.</li> </ul>

Tab. 5 SWOT analýza - ekonomické zdroje

## 2.4 Vízia obce

Vízia obce Šemša na nasledujúce roky je výsledkom spoločných stretnutí členov komisie pre prípravu a spracovanie Programu, ako aj vyhodnotenia dotazníkového prieskumu u obyvateľov obce.

Vízia podľa oblastí je nasledovná:

*Prírodné zdroje*

Chceme, aby v najbližších rokoch bola obec Šemša obklopená upravenými a udržiavanými verejnými priestranstvami a chodníkmi spríjemňujúcimi život všetkým obyvateľom. Kvalitné životné prostredie prejavujúce sa čistým ovzduším, nízkym hlukom, kvalitnou povrchovou a spodnou vodou, odpadmi a chemikáliami nezaťaženu pôdou a zachovanými prirodzenými biotopmi si budú obyvatelia vážiť, chrániť a starať sa oň. Riadené odpadové hospodárstvo, triedenie odpadov a environmentálna výchova budú úplnou samozrejmosťou pre všetkých občanov.

*Ludské a spoločenské zdroje*

Chceme, aby sa v obci Šemša v budúcnosti dosahoval priaznivý demografický vývoj. Aby bolo v našej obci množstvo hrajúcich sa detí, pracujúcich dospelých a spokojných dôchodcov. Prajeme si, aby deti a mládež mali prístup ku kvalitnej starostlivosti, výchove a vzdelávaniu, ktoré bude systematicky prepojené s aktívnou politikou trhu práce. Chceme, aby každý obyvateľ, ktorý chce pracovať mal možnosť sa zamestnať primerane svojim schopnostiam s adekvátnym ohodnotením.

*Materiálne a fyzické zdroje*

V tejto oblasti si prajeme, aby mala obec k dispozícii kvalitnú technickú infraštruktúru, bola kvalitne dopravné prístupná s dostatkom kvalitného bývania, kvalitnými službami občianskej vybavenosti, s množstvom príležitostí na príjemné športové a kultúrne vyžitie všetkých obyvateľov. Želáme si kvalitné sociálne zázemie pre všetkých, ktorí potrebujú pomoc.

*Ekonomické zdroje*

Chceme, aby obec Šemša v priebehu ďalších rokov prosperovala a aby dosahovala dobré výsledky vo všetkých dôležitých ekonomických ukazovateľoch. Miestni živnostníci a malí podnikatelia budú poskytovať rôznorodé a kvalitné služby pre obyvateľov v súlade s ich potrebami a záujmom.

Obec Šemša sa bude snažiť pretransformovať uvedenú víziu na skutočnosť využitím všetkých možných finančných zdrojov domácich aj doplnkových z Európskej únie, aby tak naplnila stanovené ciele regionálneho rozvoja a tak prispela k skvalitneniu života všetkých tu žijúcich občanov.

## 2.5 Kľúčové disparity a hlavné faktory rozvoja

Určenie kľúčových disparít a hlavných faktorov rozvoja vychádza z analýz SWOT. Účelom tejto analýzy je spresnenie a výber kľúčových oblastí kam by mala smerovať podpora s maximálnym využitím faktorov rozvoja. Tým sa zabezpečí čo najvyššia adresnosť tohto rozvojového dokumentu.

Pre určenie kľúčových disparít a hlavných faktorov rozvoja platí:

silné stránky + príležitosti = faktory rozvoja

slabé stránky + ohrozenia = disparity

### **Kľúčové disparity:**

- Nedokončená vodovodná sieť
- Nedokončená protipovodňová ochrana



- Nízke environmentálne povedomie obyvateľstva
- Zanedbaný stav verejnej zelene
- Nedoriešené vlastnícke vzťahy k pozemkom
- Nekontrolovaný nárast nelegálnych skládok
- Nedostatok financií na kultúru a šport
- Nárast nezamestnanosti
- Pokles novonarodených detí
- Vysoká nezamestnanosť
- Zlý stav komunikácií v obci
- Chýbajúce zariadenie cestovného ruchu
- Nedostatočná dopravná a technická infraštruktúra
- Nárast odlevu kvalifikovanej pracovnej sily

**Hlavné faktory rozvoja:**

- Prírodný potenciál
- Bohatá história
- Vysoké kultúrne povedomie obyvateľstva
- Obec je plynofikovaná, dostatočná energetická sieť
- Dostupnosť telekomunikačných služieb
- Atraktivita vidieckeho bývania
- Pomerne kvalitné životné prostredie
- Ľahká dostupnosť inštitúcií zameraných na podporu malého a stredného podnikania
- Vytváranie partnerstiev
- Priaznivá bezpečnostná situácia v obci

### 3 Rozvojová stratégia

Hlavným cieľom definovania rozvojovej stratégie je určenie programovej štruktúry pre dané programovacie obdobie. Programovú štruktúru vo všeobecnosti tvoria:

- ciele
  - priority
    - opatrenia
      - aktivity

Pri definovaní stratégie vo všetkých typoch programových dokumentov je dôležité dbať na to, aby jednotlivé ciele na seba nadväzovali a aby opatrenia a aktivity boli koherentné, teda aby sa neprekrývali.

Rozvojová stratégia obce Šemša pozostáva zo štyroch špecifických cieľov a 11 priorít, ktoré sú zosúladené s nadradenými programovými dokumentmi SR. Špecifické ciele predstavujú jasnú, výstižnú a hutnú charakteristiku cieľového stavu. Dosiahnutie tohto stavu je zámerom rozvojovej stratégie na detailnejšej úrovni ako je globálny cieľ. Z hľadiska uskutočniteľnosti, monitorovania a hodnotenia bol vybraný menší počet špecifických cieľov. Prostredníctvom definovania priorít boli určené hlavné oblasti, ktoré je potrebné podporiť a rozvíjať. Opatrenia predstavujú súhrn aktivít pomáhajúcich realizovať priority. Opatrenia boli vybrané tak, aby sa minimalizovalo ich prekrývanie. Aktivity predstavujú typy činností – projektov, ktoré sa obec bude snažiť v rámci vymedzených opatrení realizovať.

Stratégia hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Šemša je spracovaná na programovacie obdobie 2007 až 2013.

Pri definovaní rozvojovej stratégie sa prihliadalo na názory všetkých cieľových skupín obyvateľstva, miestnych podnikateľov, predstaviteľov samosprávy a záujmových združení a organizácií. Komisia pre prípravu PHSR obce Šemša bola starostlivo vybraná a zložená z predstaviteľov samosprávy a z aktívnych obyvateľov obce. Všetci obyvatelia obce dostali príležitosť vyjadriť svoj názor v dotazníkovom prieskume, v ktorom dostali príležitosť na určenie prioritných oblastí rozvoja obcí a označenie konkrétnych aktivít, ktoré je potrebné čo najskôr riešiť.

Rozvojová stratégia obce sa odvíja a nadväzuje na rozvojové stratégie nadradených programových dokumentov SR a Košického samosprávneho kraja. Zohľadňuje trvalú udržateľnosť a taktiež vplyv na životné prostredie obyvateľov obcí.

Skvalitnenie života obyvateľov obce Šemša, budúci všestranný rozvoj obce v rámci regiónu a rast jej konkurencieschopnosti spočíva v prvom rade v skvalitnení pripravenosti obce na čerpanie dotácií z fondov EÚ. Príprava a aktualizácia základných rozvojových dokumentov (ÚPD a PHSR) je nevyhnutná pre efektívny regionálny rozvoj jednotlivých obcí i celého Regiónu Rudohorie. Majetkovo-právne vysporiadanie nehnuteľností, vysporiadanie podlžností voči štátu (Daňový úrad, Sociálna poisťovňa, zdravotné poisťovne) a zrušenie všetkých bremien a záložných práv k nehnuteľnostiam otvoria cestu k bezproblémovému čerpaniu dotácií prostredníctvom fondov EÚ.

Skvalitňovanie a upevňovanie partnerských vzťahov na miestnej, regionálnej i cezhraničnej úrovni taktiež rozšíri a podporí komplexnejšie čerpanie z fondov EÚ.

Environmentálna infraštruktúra obce je zameraná predovšetkým, na dobudovanie chýbajúcej infraštruktúry, akými vodovodná sieť i skvalitnenie kompostovania v obci.

V oblasti technickej infraštruktúry a občianskej vybavenosti sa obec zameria predovšetkým na dobudovanie a opravu miestnych komunikácií, rekonštrukcie potrebné na budove ZŠ, výstavbu

Domu smútku a zriadenie a starostlivosť o športové plochy (volejbalové ihrisko, futbalové ihrisko, tenisové kurty).

V rámci podpory rozvoja priemyslu, služieb a miestnej ekonomiky sa bude obec snažiť vytvárať vhodné podmienky pre podnikateľov a živnostníkov a vytvárať a posilňovať podmienky pre rozvoj cestovného ruchu (cyklotrasy, penzión).

V rámci sociálnej oblasti sa bude obec snažiť prispievať k znižovaniu nezamestnaných obyvateľov obce a k zapájaniu sociálne znevýhodnených skupín obyvateľstva do spoločenského života.

### 3.1 Strategické a špecifické ciele

Ciele tvoria hierarchicky usporiadanú štruktúru, na ktorej vrchole sa v Programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce nachádza globálny cieľ. Hierarchii globálnych cieľov je nadriadený strategický cieľ, ktorý reprezentuje cieľový stav celej Slovenskej republiky a je definovaný v jej Národnom strategickom referenčnom rámci (NSRR). Každý programový dokument by mal mať zadaný jeden globálny cieľ. Jeho zadanie vychádza z priorít NSRR SR. Špecifické ciele predstavujú charakteristiku cieľového stavu už na detailnejšej úrovni s jasnejším a výstižnejším pomenovaním. Jednotlivé priority vymedzujú prioritné oblasti strategického plánovania obce, ktoré nadväzujú na špecifické ciele. Je potrebné, aby priority boli zosúladené s prioritami nadradených programových dokumentov (najmä Programom hospodárskeho a sociálneho rozvoja samosprávneho kraja).

#### **Základný strategický cieľ NSRR:**

„Výrazne zvýšiť do roku 2013 zamestnanosť, konkurencieschopnosť a výkonnosť regiónov a slovenskej ekonomiky pri rešpektovaní trvalo udržateľného rozvoja“.

**Globálny cieľ:** *Zvýšenie kvality života obyvateľov obce Šemša vyváženým a trvalo udržateľným rozvojom obce a jej okolia.*

#### **Špecifické ciele a priority:**

1. Zvýšenie regionálnej konkurencieschopnosti obce Šemša rozvojom jej základnej infraštruktúry s dôrazom na ochranu a skvalitňovanie prírodných daností a životného prostredia obce.
  - 1.1 Rozvoj dopravnej infraštruktúry obce
  - 1.2 Rozvoj environmentálnej infraštruktúry obce
  - 1.3 Rozvoj občianskej infraštruktúry obce
2. Zvýšenie kvality života obyvateľov obce efektívnym rozvojom ľudských zdrojov a ich prispôsobivosti.
  - 2.1 Systémové znižovanie nezamestnaných obyvateľov obce Šemša rozvojom aktívnej politiky trhu práce
  - 2.2 Aktivácia obyvateľstva
  - 2.3 Súdržnosť a lokálpatriotizmus
3. Rast konkurencieschopnosti priemyslu a služieb vyžitím domáceho rastového potenciálu.
  - 3.1 Rozvoj a využitie potenciálu cestovného ruchu v obci Šemša

- a jej okolí
  - 3.2 Rozvoj ekonomického potenciálu obce Šemša
  - 3.3 Trvalo udržateľný rozvoj vidieka
4. Rozvoj a zvýšenie efektívnosti poľnohospodárskej výroby a hospodárenia v lesoch.
- 4.1 Rozvoj produktívneho poľnohospodárstva
  - 4.2 Trvalo udržateľný rozvoj lesného hospodárstva

### **Priority a opatrenia:**

#### ***1.1 Rozvoj dopravnej infraštruktúry obce***

- 1.1.1 Rozvoj nadradenej cestnej siete
- 1.1.2 Rozvoj a skvalitňovanie vnútornej dopravnej infraštruktúry v obci Šemša
- 1.1.3 Rozvoj a skvalitnenie autobusovej prepravy v obci Šemša

#### ***1.2 Rozvoj environmentálnej infraštruktúry obce***

- 1.2.1 Ochrana kvality podzemných a povrchových vôd
- 1.2.2 Racionálne využitie a ochrana vlastných vodných zdrojov
- 1.2.3 Ochrana pred povodňami vytváraním vhodných podmienok a podporou realizácie protipovodňových opatrení
- 1.2.4 Obnova a ochrana krajiny, prírody, obecných parkov a zelene
- 1.2.5 Zlepšenie hospodárenia s odpadmi
- 1.2.6 Environmentálna výchova, vzdelávanie a propagácia

#### ***1.3 Rozvoj občianskej infraštruktúry obce.***

- 1.3.1 Rozvoj a skvalitňovanie bývania v obci
- 1.3.2 Rozvoj školskej infraštruktúry
- 1.3.3 Rozvoj sociálnej infraštruktúry
- 1.3.4 Rozvoj zdravotnej infraštruktúry
- 1.3.5 Rozvoj kultúrnej a spoločenskej infraštruktúry
- 1.3.6 Rozvoj športovej infraštruktúry
- 1.3.7 Rozvoj technickej infraštruktúry
- 1.3.8 Boj s kriminalitou a vandalizmom a rozvoj prevencie kriminality

#### ***2.1 Systémové znižovanie nezamestnaných obyvateľov obce Šemša rozvojom aktívnej politiky trhu práce***

- 2.1.1 Rozvoj, skvalitňovanie a prispôsobovanie foriem vzdelávania podmienkam trhu práce a potrebám obyvateľov obce
- 2.1.2 Zlepšovanie podmienok zamestnateľnosti pre rodičov a rodinných príslušníkov detí, starších ľudí a osôb odkázaných na stálu opateru
- 2.1.3 Rozvoj spolupráce všetkých zainteresovaných inštitúcií za účelom rozvoja aktívnej politiky trhu práce

#### ***2.2 Aktivizácia obyvateľstva***

- 2.2.1 Zvyšovanie povedomia (informačné kampane)

- 2.2.2 Spolková činnosť
- 2.2.3 Zručnosti a tradície

### **2.3 Súdržnosť a lokálpatriotizmus**

- 2.3.1 Komunitná spolupráca a prevencia rôznych foriem diskriminácie
- 2.3.2 Rozvoj spolupráce

### **3.1 Rozvoj a využitie potenciálu cestovného ruchu v obci Šemša a jej okolí**

- 3.1.1 Rozširovanie infraštruktúry cestovného ruchu a kvality ponúkaných služieb
- 3.1.2 Rozvoj vidieckeho cestovného ruchu, agroturistiky a tradičných remesiel
- 3.1.3 Rozvoj propagácie a marketingu obce Šemša

### **3.2 Rozvoj ekonomického potenciálu obce Šemša**

- 3.2.1 Vytvárať kvalitné podmienky pre rozvoj malého a stredného podnikania
- 3.2.2 Posilnenie investičnej atraktivity obce

### **3.3 Trvalo udržateľný rozvoj vidieka**

- 3.3.1 Obnoviteľné zdroje a úspora energií.
- 3.3.2 Tradičné vidiecke aktivity a regionálny rozvoj.

### **4.1 Rozvoj produktívneho poľnohospodárstva**

- 4.1.1 Efektívny rozvoj a skvalitnenie rastlinnej i živočíšnej poľnohospodárskej výroby

### **4.2 Trvalo udržateľný rozvoj lesného hospodárstva**

- 4.2.1 Udržateľné hospodárenie v lesoch a rozvoj lesníctva

### 3.2 Popis špecifických cieľov

<b>ŠPECIFICKÝ CIEĽ Č. 1</b>	<i>Zvýšenie regionálnej konkurencieschopnosti obce Šemša rozvojom jej základnej infraštruktúry s dôrazom na ochranu a skvalitňovanie prírodných daností a životného prostredia obce.</i>
Popis cieľa	<p>Na základe analýzy súčasného stavu základnej infraštruktúry v obci Šemša sa dajú definovať kľúčové nedostatky obce, ktoré negatívne vplyvajú na jej budúci rozvoj.</p> <p>Odstránenie týchto nedostatkov je jedným z najdôležitejších faktorov pre zvýšenie kvality života v obci. Rozvoj a skvalitnenie základnej infraštruktúry obce napomôže naštartovať a rozbehnúť jej budúci ekonomický rozvoj, ktorý výrazne prispeje k zvýšeniu kvality života obyvateľov obce.</p>
Súlad so strategickými národnými a regionálnymi dokumentmi	<p>Zvýšenie regionálnej konkurencieschopnosti obce Šemša rozvojom jej základnej infraštruktúry s dôrazom na ochranu a skvalitňovanie prírodných daností a životného prostredia obce prispeje výraznou mierou k zvýšeniu jej konkurencieschopnosti a ekonomickému rozvoju obce a tým aj k zvýšeniu hrubého domáceho produktu (HDP) na obyvateľa čo podporí jeho rast aj na národnej úrovni a dopomôže k splneniu základného strategického cieľa NSRR.</p> <p>Špecifický cieľ č.1 je v súlade s globálnym cieľom operačného programu Základná infraštruktúra (OP ZI), ktorý podporuje vyvážený regionálny rozvoj prostredníctvom zvyšovania konkurencieschopnosti regiónov.</p> <p>Cieľ je v súlade v Rozvojovom pláne Slovensko – Východ s Oblasťou Ekonomický rozvoj hospodárstva, téma Ekonomický rozvoj vidieka, priorita 1 zvýšenie atraktivity vidieka a regenerácia vidieckych sídiel, Oblasťou Životného prostredia, témami Kvalita zložiek životného prostredia, Ochrana a tvorba krajiny.</p> <p>Cieľ takisto je v súlade a prispeje k naplneniu cieľa Košického kraja zadefinovaného v Programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja 2006 -2013 (PHSR KSK) v osi 1. Zmiernenie disparít na regionálnej úrovni v oblasti dopravy, priorita 1.1 Modernizácia a rozvoj diaľnic, opatrenie 1.1.5 rekonštrukcia miestnych komunikácií, 1.1.6 Zníženie nehodovosti na cestách, v osi 2. Zmiernenie disparít na regionálnej úrovni v oblasti životného prostredia, priority 2.1 zvýšenie integrovanej ochrany, racionálneho využitia vôd a protipovodňovej ochrany 2.3 Dobudovanie infraštruktúry odpadového hospodárstva..., 2.4 Dobudovanie infraštruktúry ochrany a regenerácie prírodného prostredia a krajiny, v osi 5 zmiernenie disparít na regionálnej úrovni v oblasti vzdelávania, priorita 5.2 Podpora rozvoja športu.. Zároveň je v súlade s globálnym cieľom Znižovanie zaťaženia životného prostredia.</p>

Tab. 6 Špecifický cieľ č. 1

ŠPECIFICKÝ CIEĽ Č. 2	<i>Zvýšenie kvality života obyvateľov obce efektívnym rozvojom ľudských zdrojov a ich prispôsobivosti.</i>
Popis cieľa	<p>V procese prípravy PHSR obce postupne vyplynula potreba posilňovania povedomia miestnych obyvateľov za účelom predchádzania apatie obyvateľstva a nezájmu o veci verejné a zároveň prevencie negatívnych javov vzájomného spolužitia komunity v obci. Počet obyvateľov obce sa rýchlo rozrastá, pribúdajú nové IBV a je potrebné podporiť vzájomné súžitie nových a doterajších obyvateľov. Zároveň je potrebné pravidelným informovaním a kampaňami poukázať na potreby obce, negatívne javy v spoločnosti ako sú rôzne formy diskriminácie alebo závislostí a hľadať metódy ich predchádzania. Zároveň je potrebné podporiť environmentálne a charitatívne povedomie a tiež zdravý životný štýl, pretože aj to je veľmi dôležitým predpokladom rozvoja skvalitňovania života miestnych obyvateľov. V obci žije mnoho zručných a nadaných ľudí, ktorých je potrebné podporiť, taktiež je dôležité aktivizovať vytváranie miestnych záujmových spolkov a združení.</p> <p>Obec sa nachádza na východe SR, ktorý výrazne zaostáva v zamestnanosti a konkurencieschopnosti nielen v rámci EU, ale aj v rámci SR. Celý región má pretrvávajúce problémy s vysokou nezamestnanosťou, ktorá sa s prehľubujúcou celosvetovou hospodárskou krízou sa zväčšila a preto je potrebné naďalej podporovať zamestnanosť miestnych obyvateľov predovšetkým prostredníctvom aktívnych opatrení podpory zamestnanosti ako je celoživotné vzdelávanie a uchovávanie pracovných návykov.</p>
Súlad so strategickými národnými a regionálnymi dokumentmi	<p>Efektívny rozvoj ľudských zdrojov a ich prispôsobivosti a komunitnej súdržnosti priamo prispieva ku zvyšovaniu kvality života miestnych obyvateľov. Vytvorí sa tak pozitívne a otvorené prostredie pre rozvoj nielen spoločenských, ale aj ekonomických aktivít, ktoré prispievajú k zvyšovaniu kvality života v obci a zvyšovaniu jej konkurencieschopnosti.</p> <p>Rozvoj ľudských zdrojov v obci Šemša je v súlade s cieľom operačného programu Zamestnanosť a sociálna inklúzia, ktorý sa zameriava na rast zamestnanosti, založený na kvalifikovanej a flexibilnej pracovnej sile a operačného programu Vzdelanie, ktorý dbá na vzdelávanie nezamestnaných a kontinuálne zvyšovanie kvalifikácie a rekvalifikáciu zamestnancov. Je tiež v súlade s Rozvojovým plánom Slovensko - Východ s Oblasťou Sociálnou a témami Služby zamestnanosti a podpora zamestnatel'nosti a Vzdelávanie.</p> <p>Rozvoj ľudských zdrojov v obci Šemša je v súlade aj s cieľmi Košického kraja zadanými v Programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja v osi 4. Zmiernenie disparít na regionálnej úrovni v oblasti ľudských zdrojov, Priority 4.1 Zvýšenie zamestnanosti, 4.2 Podpora sociálnej inklúzie a osou 5. Zmiernenie disparít na regionálnej úrovni v oblasti vzdelávania priorita 5.1 Prepojenie systému odborného vzdelávania a prípravy s trhom práce.</p>

Tab. 7 Špecifický cieľ č. 2

<b>ŠPECIFICKÝ CIEĽ Č. 3</b>	<b>Rozvoj výroby, podnikania a služieb cestovného ruchu v obci Šemša využitím domáceho potenciálu obce</b>
Popis cieľa	<p>Vychádzajúc z analýzy kľúčových disparít a hlavných faktorov rozvoja bolo definované, že jedným zo základných faktorov rozvoja je využiť vysoko hodnotný a bohatý územný, prírodný, historický a kultúrny potenciál obce a jej okolia pre rozvoj podnikania a služieb cestovného ruchu. Tento bohatý domáci potenciál sa obec bude snažiť využiť pri rozvíjaní a skvalitňovaní podnikania v rôznych hospodárskych odvetviach s dôrazom na rozvoj podnikania a služieb v oblasti cestovného ruchu a agroturistiky. Dôležitou trvalou udržateľnosťou je aj využívanie všetkých dostupných foriem obnoviteľných zdrojov energií (OZE).</p>
Súlad so strategickými národnými a regionálnymi dokumentmi	<p>Trvalo udržateľný rozvoj podnikania, služieb a cestovného ruchu prispeje výraznou mierou k ekonomickému rozvoju obce a tým aj k zvýšeniu hrubého domáceho produktu (HDP) na obyvateľa čo podporí jeho rast aj na národnej úrovni a dopomôže k splneniu základného strategického cieľa NSRR.</p> <p>Rozvoj podnikania, služieb cestovného ruchu a využívania OZE prispeje k ekonomickému rozvoju obce a k zvýšeniu jej konkurencieschopnosti čo je v súlade s cieľmi operačného programu Konkurencieschopnosť a hospodársky rast, ktorý podporuje rast konkurencieschopnosti priemyslu a služieb a tiež Regionálneho operačného programu (ROP), ktorý podporuje infraštruktúru CR. Cieľ je v súlade s Rozvojovým plánom Slovensko - Východ s Oblasťou ekonomického rozvoja a hospodárstva s témami Cestovný ruch a Ekonomický rozvoj vidieka.</p> <p>Rozvoj podnikania a služieb v obci Šemša je v súlade a prispeje k naplneniu cieľa Košického kraja zadaného v Programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja v rámci osi 7. priorita 7.3 Podpora vyššieho využívania OZE, 7.4 Zapojenie subjektov poskytujúcich služby vo vidieckom CR do medzinárodných systémov a 7.5 Realizácia prístupu Leader.</p>

Tab. 8 Špecifický cieľ č. 3

<b>ŠPECIFICKÝ CIEĽ Č. 4</b>	<b>Rozvoj a zvýšenie efektívnosti poľnohospodárskej výroby a hospodárenia v lesoch</b>
Popis cieľa	<p>Na základe analýzy kľúčových disparít a hlavných faktorov rozvoja bolo stanovené, že jedným zo základných faktorov rozvoja je zvýšiť efektívnosť poľnohospodárskej výroby a hospodárenia v lesoch.</p>
Súlad so strategickými národnými a regionálnymi dokumentmi	<p>Zvýšenie efektívnosti poľnohospodárskej výroby a hospodárenia v lesoch v obci Šemša prispeje výraznou mierou k zvýšeniu produktivity práce a kvality poľnohospodárskych produktov, čím zabezpečí väčšiu konkurencieschopnosť a adaptáciu na európskom trhu na národnej úrovni a dopomôže k splneniu jednej z prioritných oblastí NSRR.</p> <p>Špecifický cieľ č. 4 taktiež prispeje k zvýšeniu výkonnosti poľnohospodárskej výroby a životnej úrovne vidieckeho obyvateľstva, čo je v súlade s globálnym cieľom sektorového operačného programu</p>



<b>ŠPECIFICKÝ CIEĽ Č. 4</b>	<b>Rozvoj a zvýšenie efektívnosti poľnohospodárskej výroby a hospodárenia v lesoch</b>
	<p>Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka (SOP PRV), ktorý podporuje zvýšenie výkonnosti poľnohospodárstva a životnej úrovne vidieckeho obyvateľstva pri súčasnej ochrane a zlepšení životného prostredia, starostlivosti o zvieratá a zabezpečení kvality potravín.</p> <p>Zvýšenie efektívnosti poľnohospodárskej výroby a hospodárenia v lesoch je v súlade a prispieje k naplneniu globálneho cieľa Košického kraja zadefinovaného v Programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja v rámci osi 7. Zmiernenie disparít na regionálnej úrovni v oblasti poľnohospodárstva, lesného hospodárstva a rozvoja vidieka, priority 7.1 Zvýšenie konkurencieschopnosti, odborného vzdelávania a poradenstva v poľnohospodárstve, 7.2 zvyšovanie konkurencieschopnosti, odborného vzdelávania a poradenstva v lesnom hospodárstve a zlepšenie zdravotného stavu lesov.</p>

Tab. 9 Špecifický cieľ č. 4

### 3.3 Popis opatrení a zoznam indikatívnych aktivít

Kategória	Názov
Špecifický cieľ 1	Zvýšenie regionálnej konkurencieschopnosti obce Šemša rozvojom jej základnej infraštruktúry s dôrazom na ochranu a skvalitňovanie prírodných daností a životného prostredia obce.
Priorita 1.1	Rozvoj dopravnej infraštruktúry obce
Opatrenie 1.1.1	Rozvoj nadradenej cestnej siete
aktívita 1.1.1.1	Spolupráca s VÚC KSK a regiónom Rudohorie a podpora rekonštrukcie, rozvoja a skvalitňovania existujúcej nadradenej cestnej siete obce s hlavnými cestnými ťahmi a príjazdovej cesty k obci.
Opatrenie 1.1.2	Rozvoj a skvalitňovanie vnútornej dopravnej infraštruktúry v obci Šemša
aktívita 1.1.2.1	Rekonštrukcia miestnych komunikácií a výstavba nových
aktívita 1.1.2.2	Výstavba chodníkov v obci
aktívita 1.1.2.3	Rekonštrukcia a výstavba lávok a rigolov
aktívita 1.1.2.4	Rozširovanie parkovacích plôch
aktívita 1.1.2.5	Dopravné značenie a dopravné subsystemy v záujme bezpečnosti obyvateľov.
Opatrenie 1.1.3	Rozvoj a skvalitnenie autobusovej prepravy v obci Šemša
aktívita 1.1.3.1	Zintenzívnenie intenzity autobusovej dopravy
aktívita 1.1.3.2	Výstavba autobusových zastávok
Priorita 1.2	Rozvoj environmentálnej infraštruktúry obce
Opatrenie 1.2.1	Ochrana kvality podzemných a povrchových vôd
aktívita 1.2.1.1	Spolupráca s regiónom Rudohorie a príslušnými inštitúciami ohľadom zabezpečenia pravidelného monitoringu kvality
aktívita 1.2.1.2	Podpora možnosti mechanicko – biologického čistenia odpadových vôd na regionálnej úrovni
aktívita 1.2.1.3	Dostavba vodovodnej siete I. etapa

Opatrenie 1.2.2	Racionálne využitie a ochrana vlastných vodných zdrojov
aktivita 1.2.2.1	Revitalizácia vodného zdroja - rybárstvo
Opatrenie 1.2.3	Ochrana pred povodňami vytváraním vhodných podmienok a podporou realizácie protipovodňových opatrení
aktivita 1.2.3.1	Spolupráca s regiónom Rudohorie a príslušnými inštitúciami ohľadom uskutočňovania systematickej opravy, údržby a regulácie vodných tokov
aktivita 1.2.3.2	Regulácia miestneho potoka
Opatrenie 1.2.4	Obnova a ochrana krajiny, prírody, obecných parkov a zelene
aktivita 1.2.4.1	Starostlivosť o vybrané územia prírody, krajiny a životné prostredie
aktivita 1.2.4.2	Zazeleňovanie
aktivita 1.2.4.3	Revitalizácia centrálnej zóny v obci Šemša
Opatrenie 1.2.5	Zlepšenie hospodárenia s odpadmi
aktivita 1.2.5.1	Vybudovanie moderného zberného dvora
aktivita 1.2.5.2	Výstavba obecného kompostoviska
aktivita 1.2.5.3	Odstraňovanie nelegálnych skládok odpadu
aktivita 1.2.5.4	Rozmiestnenie odpadkových košov v obci
aktivita 1.2.5.5	Skvalitňovanie a rozširovanie separovania odpadov
Opatrenie 1.2.6	Environmentálna výchova, vzdelávanie a propagácia
aktivita 1.2.2.1	Zvyšovanie povedomia obyvateľov o životnom prostredí
<b>Priorita 1.3</b>	<b>Rozvoj občianskej infraštruktúry obce</b>
Opatrenie 1.3.1	Rozvoj a skvalitňovanie bývania v obci
aktivita 1.3.1.1	Prekládka VN siete
aktivita 1.3.1.2	Rekonštrukcia a rozšírenie NN siete
aktivita 1.3.1.3	Verejné priestranstvo
Opatrenie 1.3.2	Rozvoj školskej infraštruktúry
aktivita 1.3.2.1	Výmena strešnej krytiny + zateplenie strechy a budovy ZŠ a MŠ + oplatenie
aktivita 1.3.2.2	Rekonštrukcia bývalej budovy MŠ pre účely OcÚ
Opatrenie 1.3.3	Rozvoj sociálnej infraštruktúry
aktivita 1.3.3.1	Rozvoj a skvalitnenie opatrovateľskej služby
aktivita 1.3.3.2	Zriadenie komunitného centra a zriadenie verejného prístupu na internete
aktivita 1.3.3.3	Rozvoj terénnej sociálnej práce v obci
aktivita 1.3.3.4	Rozvoj charitatívnych služieb
Opatrenie 1.3.4	Rozvoj zdravotnej infraštruktúry
aktivita 1.3.4.1	Rozvoj zdravotnej starostlivosti v obci
aktivita 1.3.4.2	Náhradné ubytovanie v krízových situáciách
Opatrenie 1.3.5	Rozvoj kultúrnej a spoločenskej infraštruktúry
aktivita 1.3.5.1	Výstavba domu smútku a oplatenie cintorína
aktivita 1.3.5.2	Rekonštrukcia interiéru budovy Kultúrneho domu
aktivita 1.3.5.3	Zriadenie klubu dôchodcov
aktivita 1.3.5.4	Zriadenie klubu mladých
aktivita 1.3.5.5	Rekonštrukcia viacúčelovej budovy OcÚ
Opatrenie 1.3.6	Rozvoj športovej infraštruktúry
aktivita 1.3.6.1	Výstavba viacúčelového ihriska
aktivita 1.3.6.2	Výstavba detského ihriska
aktivita 1.3.6.3	Rekonštrukcia a prípadné rozšírenie kolkárne
aktivita 1.3.6.4	Výstavba klziska
aktivita 1.3.6.5	Športové ihrisko so zázemím
aktivita 1.3.6.6	Detské ihrisko
Opatrenie 1.3.7	Rozvoj technickej infraštruktúry

aktivita 1.3.7.1	Zriadenie verejného prístupu na internet
aktivita 1.3.7.2	Rozšírenie obecného rozhlasu
aktivita 1.3.7.3	Rozšírenie telekomunikačnej siete
aktivita 1.3.7.4	Rekonštrukcia a rozširovanie verejného osvetlenia
Opatrenie 1.3.8	Boj s kriminalitou a vandalizmom a rozvoj prevencie kriminality
aktivita 1.3.8.1	Zvyšovanie bezpečnosti miestnych obyvateľov
aktivita 1.3.8.2	Prevenencia kriminality a vandalizmu

Špecifický cieľ 2	Zvýšenie kvality života obyvateľov obce efektívnym rozvojom ľudských
Priorita 2.1	Systémové znižovanie nezamestnaných obyvateľov obce Šemša rozvojom
Opatrenie 2.1.1	Rozvoj, skvalitňovanie a prispôsobovanie foriem vzdelávania podmienkam trhu práce a potrebám obyvateľov obce
aktivita 2.1.1.1	Udržiavanie pracovných návykov
aktivita 2.1.1.2	Rozvoj doplnkového celoživotného vzdelávania miestnych obyvateľov
aktivita 2.1.1.3	Poradenstvo a pomoc pri hľadaní zamestnania
Opatrenie 2.1.2	Zlepšovanie podmienok zamestnateľnosti pre rodičov a rodinných príslušníkov detí, starších ľudí a osôb odkázaných na stálu opateru
aktivita 2.1.2.1	Podpora rekonštrukcie a modernizácie objektov vhodných pre zariadenia
aktivita 2.1.2.2	Podpora a pomoc pre zosúladenie pracovného a rodinného života obyvateľov obce
Opatrenie 2.1.3	Rozvoj spolupráce všetkých zainteresovaných inštitúcií za účelom rozvoja aktívnej politiky trhu práce
aktivita 2.1.3.1	Aktívna spolupráca s mestom Košice, VÚC a regiónom Rudohorie pri aktivitách podporujúcich znižovanie nezamestnanosti
aktivita 2.1.3.2	Spolupráca s Úradom práce sociálnych vecí a rodiny pri aktivitách podporujúcich znižovanie nezamestnanosti, rovnosť (pre ženy) a začleňovanie
aktivita 2.1.3.3	Vlastné aktivity podporujúce znižovanie nezamestnanosti, rovnosť príležitostí a začleňovanie znevýhodnených skupín do pracovného procesu
Priorita 2.2	Aktivizácia obyvateľstva
Opatrenie 2.2.1	Zvyšovanie povedomia (informačné kampane)
aktivita 2.2.1.1	Environmentálna výchova a zvyšovanie povedomia o ochrane prírody
aktivita 2.2.1.2	Aktivizácia a zapájanie obyvateľov do verejného života a diania v obci
aktivita 2.2.1.3	Zvyšovanie športového povedomia obyvateľstva, predovšetkým detí a mládeže
aktivita 2.2.1.4	Zvyšovanie kultúrneho a spoločenského povedomia obyvateľstva
aktivita 2.2.1.5	Zvyšovanie charitatívneho povedomia miestneho obyvateľstva
aktivita 2.2.1.6	Zvyšovanie povedomia zdravého životného štýlu a prevencie civilizačných
aktivita 2.2.1.7	Zvyšovanie povedomia obyvateľov o nutnosti separácie odpadov
Opatrenie 2.2.2	Spolková činnosť
aktivita 2.2.2.1	Rozvoj MVO (mimovládne organizácie, spolky)
Opatrenie 2.2.3	Zručnosti a tradície
aktivita 2.2.3.1	Obnova a zachovávanie tradícií v obci
aktivita 2.2.3.2	Podpora a propagácia zručnosti miestnych živnostníkov
aktivita 2.2.3.3	Pravidelné organizovanie obecných dní
aktivita 2.2.3.4	Propagácia obce
Priorita 2.3	Súdržnosť a lokálpatriotizmus
Opatrenie 2.3.1	Komunitná spolupráca a prevencia rôznych foriem diskriminácie

aktivita 2.2.1.1	Zriadenie komunitného centra
aktivita 2.2.1.2	Zvyšovanie komunitnej súdržnosti v obci
aktivita 2.2.1.3	Udeľovanie čestného občianstva významným osobnostiam v obci
Opatrenie 2.3.2	Rozvoj spolupráce
aktivita 2.3.2.1	Rozvoj spolupráce na miestnej, regionálnej a národnej úrovni
aktivita 2.3.2.2	Rozvoj spolupráce – obec a podnikatelia, obec a verejný, tretí sektor
aktivita 2.3.2.3	Rozvoj cezhraničnej spolupráce

Špecifický cieľ 3	Rast konkurencieschopnosti priemyslu a služieb vyžitím domáceho rastového
Priorita 3.1	Rozvoj a využitie potenciálu cestovného ruchu v obci Šemša a jej okolí
Opatrenie 3.1.1	Rozširovanie infraštruktúry cestovného ruchu a kvality ponúkaných služieb
aktivita 3.1.1.1	Podpora obnovy a posilnenia technickej infraštruktúry cestovného ruchu na
aktivita 3.1.1.2	Podpora aktivít podnikateľov v cestovnom ruchu pri využívaní silných
aktivita 3.1.1.3	Vybudovanie cykloturistických chodníkov s napojením na cykloturistický chodník vedúci celým regiónom Rudohorie
aktivita 3.1.1.4	Skvalitnenie značenia chodníkov
aktivita 3.1.1.5	Rozvoj ubytovacích a stravovacích služieb
aktivita 3.1.1.6	Rozvoj služieb a požičovní pre turistov
aktivita 3.1.1.7	Rozvoj zariadení pre voľno časové aktivity turistov
aktivita 3.1.1.8	Podpora tradičných športových a kultúrnych podujatí za účelom zvyšovania
Opatrenie 3.1.2	Rozvoj vidieckeho cestovného ruchu, agroturistiky a tradičných remesiel
aktivita 3.1.2.1	Rozvoj agroturistických fariem a rančov
aktivita 3.1.2.2	Podpora diverzifikácie na rozvoj agroturistiky
Opatrenie 3.1.3	Rozvoj propagácie a marketingu obce Šemša
aktivita 3.1.3.1	Propagácia CR
aktivita 3.1.3.2	Propagácia obce a jej historických koreňov
aktivita 3.1.3.3	Monografia obce Šemša
Priorita 3.2	Rozvoj ekonomického potenciálu obce Šemša
Opatrenie 3.2.1	Vytvárať kvalitné podmienky pre rozvoj malého a stredného podnikania
aktivita 3.2.1.1	Podpora budovania motivačného prostredia pre podnikanie na území obce
aktivita 3.2.1.2	Podpora využívania dostupných podporných programov pre podnikateľov
aktivita 3.2.1.3	Podpora zahraničnej spolupráce
aktivita 3.2.1.4	Poskytnutie informácií prostredníctvom Web stránky obce ( podelenie sa
aktivita 3.2.1.5	Podpora v spolupráci s VÚC KSK pre malé a stredné podnikanie rozvojom
Opatrenie 3.2.2	Posilnenie investičnej atraktivity obce
aktivita 3.2.2.1	Podpora vstupu investorov
aktivita 3.2.2.2	Podpora posilnenia následných služieb pre investorov
aktivita 3.2.2.3	Podpora marketingu pre zvýraznenie silných stránok obce a regiónu
Priorita 3.3	Trvalo udržateľný rozvoj vidieka
Opatrenie 3.3.1	Obnoviteľné zdroje a úspora energií
aktivita 3.3.1.1	Podpora využívania slnečnej energie – výroba tepla a elektrickej energie
aktivita 3.3.1.2	Podpora zvýšenia využívania biomasy
aktivita 3.3.1.3	Podpora zvýšenia využívania tepelných čerpadiel
aktivita 3.3.1.4	Podpora bioplynových staníc
Opatrenie 3.3.2	Tradičné vidiecke aktivity a regionálny rozvoj
aktivita 3.3.2.1	Rozvoj vidieckych aktivít
aktivita 3.3.2.2	Pravidelná aktualizácia PHSR a UPD obce
aktivita 3.3.2.3	Rozvoj služieb obyvateľstvu

Špecifický cieľ 4	Rozvoj a zvýšenie efektívnosti poľnohospodárskej výroby a hospodárenia v lesoch
Priorita 4.1	Rozvoj produktívneho poľnohospodárstva
Opatrenie 4.1.1	Efektívny rozvoj a skvalitnenie rastlinnej i živočíšnej poľnohospodárskej výroby
aktivita 4.1.1.1	Informovanosť o dotáciách pre poľnohospodárov
aktivita 4.1.1.2	Podpora SHR a malých farmárov
aktivita 4.1.1.3	Podpora výkupu a spracovania domácej poľnohospodárskej nadprodukcie
aktivita 4.1.1.4	Ochrana pôdy pred eróziou, vetrolamy, zavlažovanie, odvodňovanie
Priorita 4.2	Trvalo udržateľný rozvoj lesného hospodárstva
Opatrenie 4.2.1	Udržateľné hospodárenie v lesoch a rozvoj lesníctva
aktivita 4.2.1.1	Efektívne a trvalo udržateľné lesné hospodárstvo
aktivita 4.2.1.2	Skvalitňovanie a údržba lesných ciest a chodníkov
aktivita 4.2.1.3	Úprava okrajových lesných porastov

Tab. 10 Popis špecifických cieľov, opatrení a aktivít

### 3.4 Akčný plán

P. Č. <sup>1</sup>	Názov aktivity <sup>2</sup> (projektové zámery)	Stručné zdôvodnenie	Cieľová skupina <sup>3</sup>	Časový <sup>4</sup> harmonogram (rok)	Rozpočet <sup>5</sup> (v Sk/€)	Zdroj financií <sup>6</sup>
1.	Výstavba viacúčelového ihriska	Skvalitnenie športových aktivít pre občanov obce a blízkeho okolia	Občania obce Šemša a blízkeho okolia	2009	1,8 mil. Sk/ 59 749 €	Obec, Úrad vlády SR
2.	Rekonštrukcia a rozšírenie NN siete	Odstránenie nevyhovujúceho NN vedenia a odstránenie kolísavého napätia v danej lokalite	Občania obce Šemša	2009	3 mil. Sk/ 99 582 €	VSD a.s.
3.	Dostavba vodovodnej siete I. etapa	Potreba zásobovania pitnou vodou občanov obce	Občania obce Šemša	2009 - 2010	1,8 mil. Sk/ 59 749 €	Obec Envirofond
4.	Rekonštrukcia viacúčelovej budovy OcÚ v Šemši	Schátralá budova, nevyhovujúce tepelnoizolačné parametre	Občania obce Šemša	2009 - 2010	5,7 mil. Sk/ 189 205 €	Obec , OP PRV

<sup>1</sup> Číslovať podľa dôležitosti (1 predstavuje najvyššiu dôležitosť)

<sup>2</sup> napr. vypracovanie projektovej dokumentácie, výstavba, rekonštrukcia, nákup, vysporiadanie pozemkov...

<sup>3</sup> Kto bude mať úžitok z projektu

<sup>4</sup> Predpokladané obdobie realizácie (po rokoch)

<sup>5</sup> Približná potreba finančných prostriedkov

<sup>6</sup> napr. z rozpočtu obce, fondy EÚ, sponzorské dary, súkromný investor...

P. Č. <sup>1</sup>	Názov aktivity <sup>2</sup> (projektové zámery)	Stručné zdôvodnenie	Cieľová skupina <sup>3</sup>	Časový <sup>4</sup> harmonogram (rok)	Rozpočet <sup>5</sup> (v Sk/€)	Zdroj financií <sup>6</sup>
5.	Výstavba detského ihriska	Absencia takéhoto ihriska v obci	Deti z obce Šemša vo veku 6-12 rokov	2009 - 2010	1,2 mil. Sk/ 39 833 €	Obec, OP PRV
6.	Výstavba autobusových zastávok	Skvalitnenie služieb pre občanov a návštevníkov obce	Občania obce Šemša a návštevníci obce	2009 - 2010	602 tis. Sk/ 19 983 €	Obec, OP PRV
7.	Výmena strešnej krytiny + zateplenie strechy a budovy ZŠ a MŠ +oplotenie	Nevyhovujúca strešná krytina a nevyhovujúce tepelnoizolačné parametre budovy	Žiaci ZŠ a MŠ Šemša	2009 - 2011	2,4 mil. Sk/ 79 665 €	Obec, Fondy EÚ
8.	Monografia obce Šemša	Zviditeľnenie bohatej histórie obce pri príležitosti okrúhleho výročia jej založenia	Občania obce Šemša	2010	300 tis. Sk/ 9 958 €	Obec, Fondy EÚ
9.	Detské ihrisko	Voľné prístupné detské ihrisko pre mamičky s deťmi	Občania obce Šemša	2010 - 2011	500 tis. Sk/ 16 597 €	OP PRV, OS 4, Leader
10.	Športové ihrisko so zázemím	Potreba ihriska pre športové vyžitie deti a mládeže	Občania obce Šemša	2010 - 2011	1 mil. Sk/ 33 194 €	OP PRV, OS 4, Leader
11.	Prekládka VN siete	Možnosť rozšírenia IBV v obci	Občania obce Šemša	2010 - 2012	1,2 mil. Sk/ 39 833 €	Obec , VSD a.s.



P. Č. <sup>1</sup>	Názov aktivity <sup>2</sup> (projektové zámery)	Stručné zdôvodnenie	Cieľová skupina <sup>3</sup>	Časový <sup>4</sup> harmonogram (rok)	Rozpočet <sup>5</sup> (v Sk/€)	Zdroj financií <sup>6</sup>
12.	Rekonštrukcia miestnych komunikácií a výstavba nových	Skvalitnenie dopravy v obci	Občania obce a návštevníci obce	2010 - 2013	15 mil. Sk/ 497 909 €	Obec, Fondy EÚ
13.	Výstavba chodníkov v obci	Zlepšenie bezpečnosti pre chodcov v obci	Občania obce Šemša a návštevníci	2010 - 2013	3 mil. Sk/ 99 582 €	Obec , Fondy EÚ
14.	Výstavba a oprava existujúcich rigolov	Prevenia pred zaplavovaním MK pri prívalových dažďoch	Občania obce Šemša	2010 - 2013	300 tis. Sk / 9 958 €	Obec , Fondy EÚ
15.	Regulácia miestneho potoku	Prevenia pred záplavami a ochrana majetku občanov	Občania obce Šemša	2010 - 2013	1 mil. Sk / 33 194 €	Obec, Fondy EÚ
16.	Rekonštrukcia a prípadné rozšírenie Kolkárne	Skvalitnenie športového vyžitia občanov	Občania obce Šemša	2010 - 2013	1,5 mil. Sk/ 49 791 €	Obec , Fondy EÚ
17.	Revitalizácia vodného zdroja - rybárstvo	Využitie existujúceho vodného zdroja na rybárske účely	Občania obce Šemša a návštevníci	2010 - 2013	2 mil. Sk/ 66 388 €	Obec, Fondy EÚ
18.	Rekonštrukcia bývalej budovy MŠ pre účely OcÚ	Nevyhovujúce podmienky terajších priestorov pre dôstojnú reprezentáciu obce	Občania obce Šemša	2010 - 2013	4,5 mil. Sk/ 149 373 €	Obec, Fondy EÚ



P. Č. <sup>1</sup>	Názov aktivity <sup>2</sup> (projektové zámery)	Stručné zdôvodnenie	Cieľová skupina <sup>3</sup>	Časový <sup>4</sup> harmonogram (rok)	Rozpočet <sup>5</sup> (v Sk/€)	Zdroj financií <sup>6</sup>
19.	Výstavba klziska	Skvalitnenie športového vyžitia občanov v zimných mesiacoch	Občania obce Šemša a návštevníci	2011 - 2013	50 tis. Sk/ 1660 €	Obec , Fondy EÚ
20.	Výstavba obecného kompostoviska	Povinnosť obcí zhodnocovať biologických odpad	Občania obce Šemša a záhradkári	2010 - 2013	450 tis. Sk/ 14 937 €	Obec , Fondy EÚ
21.	Verejné priestranstvo	Estetizácia verejného priestranstva v obci Šemša	Občania obce Šemša	2011	500 tis. Sk/ 16 597 €	OS 4, Leader
22.	Výstavba domu smútku a oplotenie cintorína	Chýbajúce zaradenie tohto druhu a estetizácia celého komplexu	Občania obce Šemša a klienti DSS Šemša	2011	3 mil. Sk/ 99 582 €	Obec
23.	Zriadenie klubu mladých	Absencia zariadenia pre mladých na trávenie voľno časových aktivít	Mládež obce Šemša a blízkeho okolia	2011 - 2012	723 tis. Sk / 23 999 €	Obec, Fondy EÚ
24.	Zriadenie klubu dôchodcov	Absencia zariadenia pre seniorov na trávenie voľno časových aktivít	Seniori obce Šemša a blízkeho okolia	2013	521 tis. Sk / 17 294 €	Obec, Fondy EÚ
25.	Zriadenie komunitného centra a zriadenie verejného prístupu na internete	Absencia zariadenia tohto druhu v obci, možnosť prístupu na internet aj pre občanov bez PC	Občania obce Šemša	2013	120 504 tis. Sk / 4 000 €	Obec, Fondy EÚ

Tab. 11 Akčný plán

### 3.4.1 Súlad rozvojových osí a priorít so strategickými rozvojovými dokumentmi

Definované špecifické ciele, priority a opatrenia sú plne v súlade so strategickými rozvojovými dokumentmi na úrovni NUTS I, NUTS II a NUTS III.

Je nevyhnutné dokázať súlad stanovených cieľov so strategickými rozvojovými dokumentmi, medzi ktoré možno zaradiť:

#### *Národný strategický referenčný rámec SR na roky 2007-2013*

Strategickým cieľom NSRR je výrazne zvýšiť do roku 2013 zamestnanosť, konkurencieschopnosť a výkonnosť regiónov a slovenskej ekonomiky pri rešpektovaní trvalo udržateľného rozvoja.

Na základe východísk stratégie a v nadväznosti na vytýčený strategický cieľ SR, je stratégia NSRR postavená na strategických prioritách a ich cieľoch, ktoré sa bude snažiť prostredníctvom financovania operačných programov v programovom období 2007- 2013 naplniť.

Sústava priorít NSRR pre cieľ Konvergencia:

Strategická priorita	Špecifická priorita	Fond
1. Infraštruktúra a regionálna dostupnosť	1.1 Regionálna infraštruktúra	ERDF
	1.2 Environmentálna infraštruktúra a ochrana životného prostredia	ERDF + KF
	1.3 Dopravná infraštruktúra a verejná osobná doprava	ERDF + KF
2. Znalostná ekonomika	2.1 Informatizácia spoločnosti	ERDF
	2.2 Výskum a vývoj	ERDF
	2.3 Infraštruktúra vysokých škôl	ERDF
	2.4 Podpora konkurencieschopnosti podnikov a služieb najmä prostredníctvom inovácií	ERDF
	2.5 Modernizácia zdravotníctva	ERDF
3. Ľudské zdroje – zamestnanosť, sociálna inklúzia a vzdelávanie	3.1 Moderné vzdelávanie pre znalostnú spoločnosť	ESF
	3.2 Podpora rastu zamestnanosti a sociálnej inklúzie	ESF
4. Technická pomoc	Horizontálna téma	ERDF

Tab. 12 Sústava priorít NSRR pre cieľ Konvergencia

Zoznam operačných programov na programovacie obdobie 2007 – 2013

	Operačný program	Riadiaci orgán	Fond
1	Regionálny operačný program	MVRR SR	ERDF
2	Životné prostredie	MŽP SR	ERDF, KF
3	Doprava	MDPT SR	ERDF, KF
4	Informatizácia spoločnosti	ÚV SR	ERDF
5	Výskum a vývoj	MŠ SR	ERDF
6	Konkurencieschopnosť a hospodársky rast	MH SR	ERDF
7	Vzdelávanie	MŠ SR	ESF

8	Zamestnanosť a sociálna inklúzia	MPSVR SR	ESF
9	Zdravotníctvo	MZ SR	ERDF
10	Technická pomoc	MVRR SR	ERDF
11	Bratislavský kraj	MVRR SR	ERDF

Tab. 13 Zoznam operačných programov za obdobie 2007 - 2013

Regionálny operačný program (ROP)	
Prioritné osi programu	Aktivity na dosiahnutie cieľa
1. Infraštruktúra vzdelávania	1.1 Rekonštrukcia, rozširovanie , a modernizácia vybraných predškolských zariadení, základných a stredných škôl
	1.2 Obstaranie vybavenia, vrátane IKT vybavenia vybraných predškolských zariadení, základných a stredných škôl v nadväznosti na ich rekonštrukciu, rozšírenie a modernizáciu.
2. Infraštruktúra sociálnych služieb, sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately	2.1 Rekonštrukcia, rozširovanie a modernizácia zariadení sociálnych služieb a zariadení na výkon opatrení sociálno-právnej ochrany a sociálnej kurately
	2.2 Budovanie zariadení sociálnych služieb a zariadení na výkon opatrení sociálno-právnej ochrany a sociálnej kurately
	2.3 Obstaranie vybavenia, vrátane IKT, vybavenia zariadení sociálnych služieb a zariadení na výkon sociálno-právnej ochrany a sociálnej kurately v nadväznosti na ich rekonštrukciu, rozširovanie, modernizáciu a budovanie.
3. Posilnenie kultúrneho potenciálu regiónov a infraštruktúra cestovného ruchu	3.1 Rekonštrukcia, rozširovanie a modernizácia pamäťových a fondových inštitúcií na miestnej a regionálnej úrovni (galérií, knižníc a múzeí)
	3.2 Revitalizácia nevyužitých, resp. nevodne využitých nehnuteľných kultúrnych pamiatok v území vo vlastníctve verejného sektora s využitím na rozšírenie činností pamäťových a fondových inštitúcií a ich využitia v kultúrno-poznávacom cestovnom ruchu, v odôvodnených a výnimočných prípadoch je možné revitalizované pamiatky využívať na kultúrno-spoločenské a osvetové účely.
	3.3 Obstaranie vybavenia pamäťových a fondových inštitúcií na miestnej a regionálnej úrovni a kultúrno-spoločenských a osvetových zariadení v nadväznosti na ich rekonštrukciu, rozširovanie a modernizáciu, obstaranie IKT vybavenia.
	3.4 Podpora nekomerčnej verejnej infraštruktúry (verejné priestranstvá, parkoviská, orientačné tabule, chodníky, odpočívadlá, verejné WC atď.) príľahlej k strediskám CR s celoročným využitím v územiach s medzinárodným a národným významom a územiach v regióne vyššej kategórie ako príslušný región
	3.5 Podpora prezentácie cestovného ruchu na regionálnej a miestnej úrovni, vytváranie a podpora existujúcich turisticko - informačných kancelárií, vytváranie partnerstiev na úrovni samospráv a súkromného sektora a regionálnych klastrov.
	3.6 Podpora tvorby ucelenej ponuky produktov cestovného ruchu s dôrazom na efektívne využitie prírodného a kultúrneho potenciálu prostredníctvom prípravy kultúrno-poznávacích turistických trás na územiach s medzinárodným a národným významom a územiach

	v regióne vyššej kategórie ako príslušný región.
4. Regenerácia sídiel	4.1 Obnova a čiastočne budovanie hmotnej infraštruktúry sídiel v rámci samostatne dopytovo orientovaných projektov, realizovaných v centrách obcí, resp. centrách častí obcí identifikovaných ako kohézne a inovačné póly rastu vrátane ich ťažísk osídlenia, zamerané na : -úpravu verejných priestranstiev a prvkov verejnej zelene - výstavbu a rekonštrukciu verejných osvetlení - výstavbu a rekonštrukciu chodníkov a cyklistických trás -rekonštrukciu miestnych komunikácií -rekonštrukciu mostov a lávok v nadväznosti na realizáciu investičných aktivít zameraných na miestne komunikácie, chodníky a cyklistické trasy - rekonštrukciu a výstavbu zastávok - rekonštrukciu a výstavbu verejných WC - úpravu a reguláciu povodí v zastavaných územiach obcí a miest a to výlučne v nadväznosti na realizáciu iných investičných aktivít -opodstatnenú rekonštrukciu inžinierskych sietí (kanalizácia a vodovodov) a to výlučne v nadväznosti na realizáciu iných investičných aktivít regenerácie sídiel alebo v súvislosti s obnovou a budovaním verejnej hmotnej infraštruktúry vidieckych obcí so separovanými alebo segregovanými rómskymi osídleniami.
	4.2 Realizácia integrovaných stratégií rozvoja vo vybraných mestských oblastiach postihnutých alebo ohrozených fyzickým zničením alebo sociálnym vylúčením , vrátane obnovy bytových domov
	4.3 Obnova a čiastočne budovanie hmotnej infraštruktúry obcí so segregovanými a separovanými rómskymi osídleniami vo vidieckom prostredí
	4.4 Príprava a aktualizácia rozvojových dokumentov na úrovni regiónov NUTS 2 a 3
	4.5 Rekonštrukcia, rozširovanie a modernizácia zariadení nekomerčných záchranných služieb a v dvoch osobitných stanovených prípadoch aj budovanie zariadení HaZZ v súlade s Konceptiou plošného rozmiestnenia síl a prostriedkov HaZZ
	4.6 Obstaranie vybavenia zariadení nekomerčných záchranných služieb, vrátane IKT vybavenia a s výnimkou dopravných prostriedkov
	4.7Obstaranie vybavenia zariadení nekomerčných záchranných služieb v nadväznosti na intervencie do stavebných objektov
	5. Regionálne komunikácie zabezpečujúce dopravnú obsluhu regiónov

Tab. 14 Regionálny operačný program ROP

<b>Operačný program Životné prostredie (OP SP)</b>	
<b>Prioritné osi programu</b>	<b>Operačný cieľ</b>
1. Integrovaná ochrana, racionálne využívanie vôd	1.1 Zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou z verejných vodovodov
	1.2 Odvádzanie a čistenie komunálnych odpadových vôd v zmysle záväzkov SR voči EÚ
	1.3 Zabezpečenie primeraného sledovania a hodnotenia stavu povrchových vôd a podzemných vôd
2. Ochrana pred povodňami	2.1 Preventívne opatrenia na ochranu pred povodňami
	2.2 Vybudovanie povodňového varovného a predpovedného systému
3. Ochrana ovzdušia a minimalizácia nepriaznivých vplyvov zmeny klímy	3.1 Ochrana ovzdušia
	3.2 Ochrana ozónovej vrstvy Zeme
	3.3 Minimalizácia nepriaznivých vplyvov zmeny klímy vrátane podpory obnoviteľných zdrojov energie
4. Odpadové hospodárstvo	4.1 Podpora aktivít v oblasti separovaného zberu
	4.2 Podpora aktivít na zhodnocovanie odpadov
	4.3 Nakladanie s nebezpečnými odpadmi spôsobom priaznivým pre životné prostredie
	4.4 Riešenie problematiky environmentálnych záťaží vrátane ich odstraňovania
	4.5 Uzatváranie a rekultivácia skládok odpadov
5. Ochrana a regenerácia prírodného prostredia a krajiny	5.1 Zabezpečenie priaznivého stavu biotopov a druhov prostredníctvom vypracovania a realizácie starostlivosti o chránené územia vrátane území NATURA 2000 a programov záchrany pre kriticky ohrozené druhy rastlín a živočíchov a území vrátane realizácie monitoringu druhov a biotopov
	5.2 Zlepšenie infraštruktúry ochrany prírody a krajiny vrátane zavedenia monitorovacích systémov za účelom plnenia národných a medzinárodných záväzkov.
	5.3 Zlepšenie informovanosti a environmentálneho povedomia verejnosti, vrátane posilnenia spolupráce a komunikácie so zainteresovanými skupinami.

Tab. 15 Operačný program Životné prostredie OP SP

<b>Operačný program Doprava (OP D)</b>	
<b>Prioritné osi programu</b>	<b>Opatrenia</b>
1. Železničná infraštruktúra	1.1 Modernizácia a rozvoj železničných tratí (TEN -T + ostatné trate v súlade s nariadením pre Kohézny fond)
2. Cestná infraštruktúra (TEN -T)	2.1 Rozvoj diaľnic (TEN -T)
3. Infraštruktúra intermodálnej prepravy	3.1 Rozvoj siete základných verejných terminálov intermodálnej prepravy
4. Infraštruktúra integrovaných dopravných systémov	4.1 Výstavba nosnej infraštruktúry pre prevádzkovanie integrovaných dopravných systémov v mestách Bratislava a Košice
5. Cestná infraštruktúra	5.1 Modernizácia a rozvoj rýchlostných ciest

(rýchlostné cesty a cesty I. triedy)	5.2 Modernizácia a rozvoj ciest I. triedy
6. Železničná verejná osobná doprava	6.1 Rozvoj železničnej verejnej osobnej dopravy

Tab. 16 Operačný program Doprava OP D

Operačný program Informatizácia spoločnosti (OP IS)	
Prioritné osi programu	Opatrenia
1. Elektronizácia verejnej správy a rozvoj elektronických služieb	1.1 Elektronizácia verejnej správy a rozvoj elektronických služieb na centrálnej úrovni
	1.2 Elektronizácia verejnej správy a elektronických služieb na miestnej a regionálnej úrovni
2. Rozvoj pamäťových a fondových inštitúcií a obnova ich národnej infraštruktúry	2.1 Zlepšenie systémov získavania, spracovania a ochrany obsahu zo zdrojov pamäťových a fondových inštitúcií
	2.2 Digitalizácia obsahu pamäťových a fondových inštitúcií, archivovanie a sprístupňovanie digitálnych dát
3. Zvýšenie prístupnosti k širokopásmovému internetu	3.1 Rozvoj a podpora trvalo udržateľného využívania infraštruktúry širokopásmového prístupu

Tab. 17 Operačný program Informatizácia spoločnosti OP IS

Operačný program Výskum a vývoj (OP VV)	
Prioritné osi programu	Opatrenia
1. Infraštruktúra výskumu a vývoja	1.1 Obnova a budovanie technickej infraštruktúry výskumu a vývoja
2. Podpora výskumu a vývoja	2.1 Podpora sietí excelentných pracovísk výskumu a vývoja ako pilierov rozvoja regiónu a podpora nadregionálnej spolupráce
	2.2 Prenos poznatkov a technológií získaných výskumom a vývojom do praxe
3. Infraštruktúra vysokých škôl	3.1 Budovanie infraštruktúry vysokých škôl a modernizácia ich vnútorného vybavenia za účelom zlepšenia podmienok vzdelávacieho procesu

Tab. 18 Operačný program Výskum a vývoj OP VV

Operačný program Konkurencieschopnosť a hospodársky rast (OP KHR)	
Prioritné osi programu	Opatrenia
1. Inovácie a rast konkurencieschopnosti	1.1 Inovácie a technologické transfery
	1.2 Podpora spoločných služieb pre podnikateľov
	1.3 Podpora inovačných aktivít v podnikoch
2. Energetika	2.1 Zvyšovanie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike
	2.2 Podpora podnikateľských aktivít v cestovnom ruchu
3. Cestovný ruch	3.2 Podpora podnikateľských aktivít v cestovnom ruchu

	3.3 Rozvoj informačných služieb cestovného ruchu, prezentácie regiónov a Slovenska
--	--

Tab. 19 Operačný program Konkurencieschopnosť a hospodársky rast OP KHR

Operačný program Vzdelávanie (OP V)	
Prioritné osi programu	Opatrenia
1. Reforma systému vzdelávania a odbornej prípravy	1.1 Premena tradičnej školy na modernú
	1.2 Vysoké školy a výskum a vývoj ako motory rozvoja vedomostnej spoločnosti
2. Ďalšie vzdelávanie ako nástroj rozvoja ľudských zdrojov	2.1 Podpora ďalšieho vzdelávania
	2.2 Podpora ďalšieho vzdelávania v zdravotníctve
3. Podpora vzdelávania osôb s osobitými vzdelávacími potrebami	3.1 Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne príslušníkov marginalizovaných rómskych komunit
	3.2 Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne osôb s osobitými vzdelávacími potrebami

Tab. 20 Operačný program Vzdelávanie OP V

Operačný program Zamestnanosť a sociálna inklúzia (OP ZSI)	
Prioritné osi programu	Opatrenia
1. Podpora rastu zamestnanosti	1.1 Podpora programov v oblasti podpory zamestnanosti a riešenia nezamestnanosti a dlhodobej nezamestnanosti
	1.2 Podpora tvorby a udržania pracovných miest prostredníctvom zvýšenia adaptability pracovníkov, podnikov a podpory podnikania
2. Podpora sociálnej inklúzie	2.1 Podpora sociálnej inklúzie osôb ohrozených sociálnym vylúčením alebo sociálne vylúčených prostredníctvom rozvoja služieb starostlivosti s osobitným zreteľom na marginalizované rómske komunity
	2.2 Podpora vytvárania rovnosti príležitostí v prístupe na trh práce a podpora integrácie znevýhodnených skupín na trh práce s osobitným zreteľom na marginalizované rómske skupiny
	2.3 Podpora zosúladenia rodinného a pracovného života
3. Budovanie kapacít a zlepšenie kvality verejnej správy	3.1 Zlepšenie kvality služieb poskytovaných verejnou správou a neziskovými organizáciami

Tab. 21 Operačný program Zamestnanosť a sociálna inklúzia OP ZSI

Operačný program Zdravotníctvo (OP Z)	
Prioritné osi programu	Rámcové aktivity na naplnenie špecifického cieľa
Modernizácia zdravotníckeho systému nemocníc	Výstavba nových kapacít, likvidácia starých kapacít
	Rekonštrukcia a modernizácia budov : - prevádzkových súborov - stavebných objektov

	Dodávka zdravotníckej techniky – high technology – -diagnostická, -operačná
	Dodávka IT a iného prístrojového vybavenia
Podpora zdravia a predchádzanie zdravotným rizikám	Rekonštrukcia a modernizácia budov: - prevádzkových súborov - stavebných objektov
	Dodávka zdravotníckej techniky - diagnostická - detekčná - demonštračná
	Dodávka IT a iného prístrojového vybavenia
	Rekonštrukcia a modernizácia transfúziologických pracovísk: - prevádzková časť - stavebná časť
	Dodávka prístrojového vybavenia
	Dodávka IKT vrátane on-line prepojenia transfúziologických pracovísk

Tab. 22 Operačný program Zdravotníctvo OP Z

- Stratégia rozvoja konkurencieschopnosti Slovenska do r. 2010 (schválená uznesením vlády SR č. 140/2005) a Stratégia konkurencieschopnosti Slovenska do r. 2010 – Akčné plány (schválené uznesením vlády SR č. 557/2005)
- Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja (schválená uznesením vlády SR č. 978/2001 a uznesením Národnej rady SR č. 1989/2002) a Akčný plán trvalo udržateľného rozvoja SR na r. 2005 – 2010 (schválený uznesením vlády SR č. 574/2005)
- Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 (KURS) (schválená uznesením vlády SR č. 1033/2001)
- Rozvojový plán Slovensko - Východ
- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja
- národné a miestne koncepcie, stratégie a programy pre rozvoj rôznych oblastí života



### 3.4.2 Rozvojový plán Slovensko - Východ

Tento rozvojový plán je zostavený na úrovni NUTS II, Slovensko Východ. Skladá sa z 3 oblastí, 12 rozvojových tém a 26 priorít:

A Oblasť ekonomického rozvoja a hospodárstva	
Rozvojové témy	Priority
Produktivita a konkurencieschopnosť	Strategická ekonomická infraštruktúra
	Podpora malého a stredného podnikania
	Podpora regionálnych inovačných systémov a ekonomiky založenej na vedomostiach
Cestovný ruch	Kvalita služieb a produktov cestovného ruchu vo významných oblastiach
	Efektívne využitie a rozvoj turistického, prírodného a kultúrno-historického dedičstva
Ekonomický rozvoj vidieka	Zvýšenie atraktivity vidieka a regenerácia vidieckych sídiel
	Diverzifikácia poľnohospodárskych, lesníckych a príbuzných činností na vidieku

Tab. 23 Oblasť ekonomického rozvoja a hospodárstva

B Oblasť životného prostredia	
Rozvojové témy	Priority
Kvalita zložiek životného prostredia	Kvalita povrchových a podzemných vôd
	Integrovaná ochrana a racionálne využívanie vôd
	Kvalita ovzdušia
Nakladanie s odpadmi	Predchádzanie vzniku odpadov
	Materiálové a energetické zhodnocovanie odpadov
	Zneškodňovanie odpadov
	Eliminácia rizík na životné prostredie z environmentálnych záťaží
Ochrana a tvorba krajiny	Ochrana a revitalizácia krajiny
	Komplexná ochrana územia pred povodňami
	Podpora využívania obnoviteľných zdrojov energie
Zvyšovanie regionálneho environmentálneho povedomia	Environmentálna výchova ako prostriedok zvyšovania regionálneho environmentálneho vedomia

Tab. 24 Oblasť životného prostredia

C Oblasť sociálna	
Rozvojové témy	Priority
Služby zamestnanosti a podpora zamestnateľnosti	Sprístupňovanie trhu práce marginalizovaným skupinám obyvateľov
Sociálne služby	Rozvoj sociálnych služieb

	Rozvoj špecializovaných centier sociálnych služieb
Sociálno-právna ochrana	Predchádzanie sociálno-patologickým javom a vzniku krízových situácií v rodine
	Rozvoj činnosti sociálno-právnej ochrany a kurately v súlade s potrebami obyvateľov
Zdravotná starostlivosť	Modernizácia zdravotníckych zariadení
Vzdelávanie	Efektívne prepojenie škôl a trhu práce
	Zlepšenie prístupu k ďalšiemu vzdelávaniu

Tab. 25 Oblasť sociálna

### 3.4.3 Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja

Tento rozvojový dokument je na úrovni NUTS III Košický samosprávny kraj. V tabuľkách na nasledujúcich stranách sú bližšie rozvedené osi a opatrenia tohto rozvojového dokumentu, ktorý bol schválený v roku 2008.

1 Zmiernenie disparít na regionálnej úrovni v oblasti dopravy	
1.1 Modernizácia a rozvoj diaľnic	1.1.1 Výstavba cestnej infraštruktúry
	1.1.2 Výstavba rýchlostných ciest
	1.1.3 Modernizácia a výstavba ciest I. triedy
	1.1.4 Modernizácia a výstavba ciest II. a III. triedy
	1.1.5 Rekonštrukcia miestnych komunikácií
	1.1.6 Zníženie nehodovosti na cestách
1.2 Modernizácia a rozvoj železničnej infraštruktúry a rozvoj verejnej železničnej osobnej dopravy	1.2.1 Modernizácia a rozvoj železničnej tratí (TEN-T a ostatné trate v súlade s nariadením pre Kohézny fond).
	1.2.2 Obnova železničných mobilných prostriedkov pre regionálnu a medziregionálnu dopravu na elektrifikovaných
	1.2.3 Podpora mobility cestujúcich s obmedzenou pohyblivosťou a obmedzenou schopnosťou orientácie
	1.2.4 Podpora regionálnej a prímestskej dopravy
1.3 Rozvoj integrovanej dopravy	1.3.1 Vytvorenie a rozvoj integrovaného dopravného systému (IDS)
1.4 Rozvoj intermodálnej prepravy	1.4.1 Vybudovanie siete verejných terminálov intermodálnej prepravy, ktoré budú spĺňať parametre stanovené Dohodu AGTC vrátane kvalitného železničného a cestného napojenia na základnú dopravnú sieť

2 Zmiernenie disparít na regionálnej úrovni v oblasti životného prostredia	
2.1 Zvýšenie integrovanej ochrany, racionálneho využitia vôd a protipovodňovej ochrany	2.1.1 Dobudovanie zásobovania obyvateľstva pitnou vodou
	2.1.2 Dobudovanie odvádzania a čistenia komunálnych odpadových vôd
	2.1.3 Zvýšenie ochrany územia pred povodňami, vrátane vybudovania povodňového varovného a predpovedného systému
	2.1.4 Zlepšenie sledovania a hodnotenia stavu povrchových a podzemných vôd
2.2 Zvýšenie ochrany ovzdušia, ozónovej vrstvy a minimalizácia nepriaznivých vplyvov klimatických zmien	2.2.1 Podpora aktivít smerujúcich k ochrane ovzdušia
	2.2.2 Podpora aktivít smerujúcich k minimalizácii nepriaznivých vplyvov klimatických zmien, vrátane podpory obnoviteľných zdrojov energie
	2.2.3 Podpora aktivít smerujúcich k ochrane ozónovej vrstvy Zeme.

2 Zmiernenie disparít na regionálnej úrovni v oblasti životného prostredia	
2.3 Dobudovanie infraštruktúry odpadového hospodárstva, znižovanie a eliminovanie negatívnych vplyvov environmentálnych záťaží a skládok odpadov na zdravie obyvateľstva a ekosystémov	2.3.1 Dobudovanie infraštruktúry na likvidáciu odpadov zo zdravotnej starostlivosti
	2.3.2 Dobudovanie infraštruktúry na likvidáciu odpadov z veterinárnej starostlivosti
	2.3.3 Dobudovanie infraštruktúry na likvidáciu odpadov a obsahom PCB a iných POPs
	2.3.4 Dobudovanie infraštruktúry na likvidáciu komunálnych odpadov (odpady z domácností a podobné odpady z obchodu, priemyslu a inštitúcií) vrátane ich zložiek zo separovaného zberu
	2.3.5 Dobudovanie infraštruktúry pre separovaný zber
	2.3.6 Odstraňovanie environmentálnych záťaží a uzatváranie a rekultivácie skládok odpadov
2.4 Dobudovanie infraštruktúry ochrany a regenerácie prírodného prostredia a krajiny	2.4.1 Podpora zabezpečenia priaznivého stavu biotopov a druhov prostredníctvom vypracovania a realizácie programov starostlivosti o chránené územia vrátane území NATURA 2000 a programov záchrany pre kriticky ohrozené druhy rastlín, živočíchov a území realizácie monitoringu druhov a biotopov
	2.4.2 Podpora zlepšenia infraštruktúry ochrany prírody a krajiny prostredníctvom budovania a rozvoja zariadení ochrany prírody a krajiny vrátane zavedenia monitorovacích systémov za účelom plnenia národných a medzinárodných záväzkov
	2.4.3 Podpora zlepšenia informovanosti a environmentálneho povedomia verejnosti, vrátane posilnenia spolupráce a komunikácie so zainteresovanými skupinami

3 Zmiernenie disparít na regionálnej úrovni v oblasti základnej infraštruktúry	
3.1 Obnova a budovanie základnej infraštruktúry	3.1.1 Rekonštrukcia, rozširovanie a modernizácia školských zariadení
	3.1.2 Budovanie, rekonštrukcia, rozširovanie a modernizácia zariadení sociálnych služieb
	3.1.3 Rekonštrukcia, rozširovanie a modernizácia zdravotných zariadení
	3.1.4 Rekonštrukcia, rozširovanie a modernizácia pamäťových, fondových a kultúrnych inštitúcií, vrátane obnovy kultúrnych pamiatok
	3.1.5 Obnova a čiastočné budovanie hmotnej infraštruktúry sídiel v rámci samostatne dopytovo orientovaných projektov, realizovaných v centrách obcí, resp. centrách častí obcí identifikovaných ako kohézne a inovačné póly rastu
	3.1.6 Rekonštrukcia, rozširovanie a modernizácia zariadení nekomerčných záchranných služieb vrátane obstarania vybavenia zariadení
3.2 Revitalizácia oblastí ohrozených sociálnym vylúčením skupín obyvateľov	3.2.1 Budovanie základnej infraštruktúry v oblastiach ohrozených sociálnym vylúčením skupín obyvateľov, vrátane obnovy bytových domov
3.3 Budovanie infraštruktúry cestovného ruchu	3.3.1 Podpora vzniku jednotného regionálneho turisticko-informačného systému a jednotnej prezentácie cestovného ruchu v rámci regiónu, vrátane podpory Turisticko-informačných kancelárií

3 Zmiernenie disparít na regionálnej úrovni v oblasti základnej infraštruktúry	
	3.3.2 Podpora vzniku domácich produktov vrátane budovania infraštruktúry cestovného ruchu na Vínnej ceste
	3.3.3 Podpora vzniku domácich produktov vrátane budovania infraštruktúry cestovného ruchu na Železnej ceste
	3.3.4 Podpora vzniku domácich produktov vrátane budovania infraštruktúry cestovného ruchu na Gotickej ceste
	3.3.5 Podpora vzniku domácich produktov vrátane budovania infraštruktúry cestovného ruchu na Kráľovsko-cisárskej pošt. ceste

4 Zmiernenie disparít na regionálnej úrovni v oblasti ľudských zdrojov	
4.1 Zvýšenie zamestnanosti	4.1.1 Podpora programov v oblasti podpory zamestnanosti a riešenia nezamestnanosti a dlhodobej nezamestnanosti, s cieľom postupnej realizácie plnej zamestnanosti
	4.1.2 Podpora tvorby pracovných miest prostredníctvom rozvoja podnikania
4.2 Podpora sociálnej inklúzie	4.2.1 Podpora sociálnej inklúzie prostredníctvom rozvoja sociálnych služieb a opatrení sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately a zdravotníckych služieb s osobitným zreteľom na marginalizované rómske komunity
	4.2.2 Podpora vytvárania rovnosti príležitostí v prístupe na trh práce a podpora integrácie znevýhodnených skupín na trh práce s osobitným zreteľom na marginalizované rómske komunity
4.3 Podpora rodinnej politiky	4.3.1 Definovanie základnej úlohy, ktorá sa od rodiny očakáva, ochrana tradičnej manželskej rodiny
	4.3.2 Podpora programov na zvyšovanie pôrodnosti
	4.3.3 Podpora zosúladenia rodinného a pracovného života a starostlivosti o malé deti

5 Zmiernenie disparít na regionálnej úrovni v oblasti vzdelávania	
5.1 Prepojenie systému odborného vzdelávania a prípravy s trhom práce	5.1.1 Premena tradičnej školy na modernú
	5.1.2 Podpora vysokých škôl, výskumu, výskumu vývoja ako motorov rozvoja vedomostnej spoločnosti
	5.1.3 Podpora celoživotného vzdelávania
	5.1.4 Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne príslušníkov marginalizovaných rómskych komunit
	5.1.5 Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne osôb s osobitnými vzdelávacími potrebami
5.2 Podpora rozvoja športu	5.2.1 Podpora mládežníckeho športu
	5.2.2 Podpora vrcholového športu
	5.2.3 Podpora športu pre všetkých
	5.2.4 Podpora športových podujatí
	5.2.5 Podpora materiálno-technického zabezpečenia športu

6 Zmiernenie disparít na regionálnej úrovni v oblasti znalosti ekonomiky	
6.1 Podpora výskumu a vývoja v podnikoch	6.1.1 Podpora zavádzania inovácií – podpora aktivít zameraných na inováciu a modernizáciu výrobkov, služieb, strojov, prístrojov, zariadení, tvorba prototypov, podpora inovácií v systémoch riadenia, pre podnikateľské subjekty
	6.1.2 Podpora výstavby a vybavenia hmotnej infraštruktúry rekonštrukcie priestorov, konferenčných miestností, a technologických „high-tech“ priestorov, pre podnikateľské subjekty
	6.1.3 Podpora realizácie nových technológií a výrobkov založených na výsledkoch vedy a výskumu prostredníctvom podnikateľských subjektov a následný transfer poznatkov vedy a výskumu prostredníctvom podnikateľských subjektov do praxe
	6.1.4 Podpora vzniku klastrov za účelom prehĺbenia spolupráce medzi súkromným sektorom, vedecko-technickými a informačnými centrami, univerzitami a samosprávami v určitých odvetviach priemyslu a služieb, v ktorých ma KSK rastový potenciál
6.2 Podpora obnovy a budovania technickej infraštruktúry výskumu a vývoja na vysokých školách a vo výskumných inštitúciách	6.2.1 Podpora obnovy výskumnej a vývojovej infraštruktúry a prístrojov vybavenia na vysokých školách, výskumných inštitúciách, výskumných centrách a ostatných organizáciách výskumu a vývoja
	6.2.2 Podpora sietí excelentných pracovísk výskumu a vývoja
	6.2.3 Podpora prenosu poznatkov a technológií získaných výskumom a vývojom do praxe – podpora aplikovaného výskumu a vývoja
	6.2.4 Podpora budovania infraštruktúry škôl a modernizácia ich vnútorného vybavenia za účelom zlepšenia podmienok vzdelávacieho procesu
6.3 Podpora využitia rizikového kapitálu pre malé a stredné podniky (Holdingový fond JEREMIE (Joint European Resources for Micro and Medium Enterprises – Spoločné európske zdroje pre malé a stredné podniky))	6.3.1 Podpora začínajúcich mladých a stredných podnikov prostredníctvom využívania záručných schém
	6.3.2 Podpora začínajúcich mladých a stredných podnikov prostredníctvom využívania rizikového kapitálu
	6.3.3 Podpora budovania sietí Business Angels

7 Zmiernenie disparít na regionálnej úrovni v oblasti poľnohospodárstva, lesného hospodárstva a rozvoja vidieka	
7.1 Zvýšenie konkurencieschopnosti, multifunkčných, odborného vzdelávania a poradenstva v poľnohospodárstve	7.1.1 Podpora investícií do kapitálovej vybavenosti a do nových technológií v agrosektore
	7.1.2 Podpora odbytových združení
	7.1.3 Vytváranie podmienok na výrobu energetických plodín na biomasu pri zachovaní potravinovej sebestačnosti
	7.1.4 Podpora ekologického poľnohospodárstva a výroby biopotravín
	7.1.5 Podpora spracovania poľnohospodárskej produkcie v potravinárskom priemysle a na priamy predaj
	7.1.6 Diverzifikácia aktivít prvovýroby do služieb pre všetkých pracujúcich v sektore poľnohospodárstva
	7.1.7 Podpora stredného odborného školstva poľnohospodárskeho

7 Zmiernenie disparít na regionálnej úrovni v oblasti poľnohospodárstva, lesného hospodárstva a rozvoja vidieka	
	7.1.8 Rozvoj vzdelávacích a poradenských služieb pre všetkých pracujúcich v sektore poľnohospodárstva
7.2 Zvyšovanie konkurencieschopnosti, odborného vzdelávania a poradenstva v lesnom hospodárstve a zlepšenie zdravotného stavu lesov	7.2.1 Podpora modernizácie, inovácie a efektivity lesníckeho sektora
	7.2.2 Vytvorenie podmienok na trvalo udržateľné využívanie lesnej pôdy
	7.2.3 Podpora využívania lesa ako zdroj na biomasu
	7.2.4 Rozvoj vzdelávacích a poradenských služieb pre všetkých pracujúcich v lesnom hospodárstve
7.3 Podpora vyššieho využívania obnoviteľných zdrojov energie	7.3.1 Podpora využívania biomasy ako najperspektívnejšieho zdroja energie na vidieku
	7.3.2 Podpora využívania geotermálnej energie
7.4 Zapojenie subjektov poskytujúcich služby vo vidieckom cestovnom ruchu do medzinárodných systémov	7.4.1 Zvýšenie atraktivity sídiel
	7.4.2 Zlepšenie kvality služieb vo vidieckom turizme
	7.4.3 Zlepšenie jednotnej propagácie mikroregiónov v rámci Košického kraja
7.5 Realizácia prístupu LEADER	7.5.1 Zlepšovanie manažmentu, riadenia a mobilizácie rozvojového potenciálu vo vidieckych oblastiach





## 4 Implementačná stratégia

### 4.1 Finančný plán

Jednou z kľúčových otázok pre realizáciu Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Šemša je schopnosť obce v priebehu jeho realizácie zaistiť dostatočné zdroje potrebné na jeho financovanie. Finančné zabezpečenie regionálneho rozvoja obce je možné z rôznych zdrojov. Okrem vlastného rozpočtu obce môžu sa využiť aj zdroje zo štátneho rozpočtu a štátnych fondov. Nezanedbateľné finančné zdroje predstavujú aj prostriedky fyzických osôb, rôznych právnických osôb, združení, medzinárodných organizácií, nadácií a samozrejme bankové úvery. Doplnkovými zdrojmi finančného zabezpečenia regionálneho rozvoja obce budú aj prostriedky z rôznych fondov EU.

Rozpočet obce Šemša je prebytkový a úverová zaťaženosť je v zákonomnom limite, čo predstavuje dobrú východiskovú situáciu pre budúce finančné zabezpečenie PHSR obce. V rozpočte obce sa budú pravidelne vyčleňovať dostatočné disponibilné finančné zdroje pre spolufinancovanie realizácie PHSR v závislosti od schválených projektov. Výška vyčlenených prostriedkov bude indikatívna, pretože reálne čerpanie finančných prostriedkov bude závislé aj od pripravenosti projektov a kritérií schvaľovacieho procesu. Návrhové zdroje financovania prípadne spolufinancovania projektov budú využívané spôsobom, aby celková suma dlhu obce ku koncu rozpočtového roka neprekročila 60% skutočných bežných príjmov predchádzajúceho rozpočtového roka a zároveň výška ročných splátok návratných zdrojov vrátane úrokov neprekročila 25% skutočných bežných príjmov predchádzajúceho rozpočtového roka.

V programovacom období pre roky 2007 – 2013 prevažne platí pre obce 5% spolufinancovanie z vlastných zdrojov. Vlastné zdroje žiadateľa môžu predstavovať pôžičky respektíve úvery od finančných inštitúcií a iné súkromné zdroje.

#### 4.1.1 Rozdelenie financií na programové obdobie

Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Vlastné zdroje
		Verejné zdroje	Fondy EÚ	Národné verejné zdroje				
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje	
A = B + H	B = C + D	C	D = E + F + G	E	F	G	H	
2009	340 271.01	234 880.08	198 360.13	36 519.95	36 519.95	0.00	0.00	105 390.93
2010	459 354.22	431 243.01	371 694.74	59 548.27	59 548.27	0.00	0.00	28 111.21
2011	423 742.79	297 413.56	262 175.93	35 237.63	35 237.63	0.00	0.00	126 329.23
2012	256 113.58	230 694.10	206 410.47	24 283.63	24 283.63	0.00	0.00	25 419.48
2013	252 130.40	239 523.87	214 310.79	25 213.08	25 213.08	0.00	0.00	12 606.53
Spolu	1 731 612.00	1 433 754.62	1 252 952,06	180 802.56	180 802.56	0.00	0.00	297 857.38

Tab. 26 Finančný plán

## 4.1.2 Rozdelenie financií na priority a opatrenia

Finančná tabuľka PHSR podľa priorít a opatrení.

Opatrenie	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Vlastné zdroje
		Verejné zdroje	Fondy EÚ	Národné verejné zdroje				
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje	
	A = B + H	B = C + D	C	D = E + F + G	E	F	G	H
p. 1.1	287 473.25	257 598.70	223 853.00	33 745.70	33 745.70	0.00	0.00	29 874.55
op. 1.1.2	267 490.65	237 616.10	207 867.00	29 749.10	29 749.10	0.00	0.00	29 874.55
p. 1.2	117 837.70	111 945.80	100 162.00	11 783.80	11 783.80	0.00	0.00	5 891.90
op. 1.2.1	59 748.35	56 760.90	50 786.00	5 974.90	5 974.90	0.00	0.00	2 987.45
op. 1.2.2	9 956.90	9 459.00	8 464.00	995.00	995.00	0.00	0.00	497.90
op. 1.2.3	33 193.10	31 533.40	28 214.00	3 319.40	3 319.40	0.00	0.00	1 659.70
op. 1.2.5	14 936.55	14 189.70	12 696.00	1 493.70	1 493.70	0.00	0.00	746.85
p. 1.3	256 290.05	187 849.50	153 261.00	34 588.50	34 588.50	0.00	0.00	68 440.55
op. 1.3.1	115 182.60	16 596.40	13 277.00	3 319.40	3 319.40	0.00	0.00	98 586.20
op. 1.3.2	229 037.70	217 585.80	194 682.00	22 903.80	22 903.80	0.00	0.00	11 451.90
op. 1.3.3	4 000.00	3 800.00	3 400.00	400.00	400.00	0.00	0.00	200.00
op. 1.3.5	135 692.53	94 602.50	75 682.00	18 920.50	18 920.50	0.00	0.00	41 090.03
op. 1.3.6	180 857.22	175 297.22	163 680.06	11 617.16	11 617.16	0.00	0.00	5 560.00
p. 3.1	9 957.70	9 459.80	8 464.00	995.80	995.80	0.00	0.00	497.90
op. 3.1.1	9 957.70	9 459.80	8 464.00	995.80	995.80	0.00	0.00	497.90
Spolu	1 731 612.00	1 433 754.62	1 252 952.06	180 802.56	180 802.56	0.00	0.00	297 857.38

Tab. 27 Rozdelenie finančných prostriedkov na priority a opatrenia

## 4.2 Zabezpečenie realizácie

Podľa platnej legislatívy SR obec vypracúva, schvaľuje a pravidelne vyhodnocuje Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce a zabezpečuje jeho plnenie.

### 4.2.1 Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie

*Orgánom zodpovedným* za plnenie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Šemša bude obecné zastupiteľstvo obce, ktoré bude v prípade potreby využívať služby rôznych odborných organizácií a spolupracovať s externými odborníkmi a konzultantmi, špecializujúcimi sa na poradenstvo, prípravu a implementáciu projektov a PHSR.

*Koordinátorom plnenia Programu* bude obec Šemša, ktorá môže poveriť koordináciu plnenia PHSR starostu obce.

*Hodnotenie plnenia PHSR Obce Šemša* bude vykonávané 1 krát do roka hodnotiacou správou roku predchádzajúceho a to vždy najneskôr do konca tretieho mesiaca roku nasledujúceho. Hodnotiaca správa bude spracovaná podľa možností – buď vlastnými kapacitami s využitím odborných konzultantov, alebo bude spracovaná externým hodnotiteľom po špecifikovaní zadávacích podmienok na hodnotiacu správu.

### 4.2.2 Harmonogram realizácie

Harmonogram plnenia PHSR Obce Šemša pozostáva z 2 základných etáp:

- Etapa 1. predstavuje schválenie PHSR obce Šemša na roky 2009 -2013 a jeho postupné dopĺňanie, aktualizáciu a prispôsobovanie aktuálnym potrebám a možnostiam obce v závislosti od nových výziev podporujúcich spolufinancovanie realizácie aktivít.
- Etapa 2. predstavuje realizáciu jednotlivých aktivít (projektov) v závislosti od harmonogramov výziev a úspešnosti jednotlivých projektov v hodnotiacom procese.



## 5 Vypracovanie

**Koordinátor:**

Jozef Lukáč – starosta obce

**Členovia komisie:**

Juraj Hrudkaj  
Roman Golián  
Július Sopko  
Imrich Bučko  
Ivana Semanová  
Marianna Macáková  
Mária Novotná  
Mária Lacková  
Ladislav Balog  
František Ferko  
Kamil Hamrák  
Richard Juhás  
Ján Kuba  
Mária Novotná  
Marián Palko

Externí koordinátori: Beáta Serbinová, EuroKONZULT Slovakia, n.o.

## 5.1 Pod'akovanie

Starostovi obce a zároveň koordinátorovi za všetko úsilie vynaložené pri príprave podkladov pre prípravu Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Šemša a taktiež za pozitívny a aktívny prístup pri spracovávaní Programu.

Všetkým členom komisie na prípravu Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Šemša za ich aktívny prístup a podnetné informácie.

Obec Šemša tiež ďakuje rôznym inštitúciám (Štatistický úrad, Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny) a ďalším spoločnostiam ktoré svojimi údajmi výrazne prispeli k spracovaniu Programu.



Všetky práva, predovšetkým autorské právo tohto dokumentu sú chránené autorským zákonom. Všetky práva sú vyhradené, najmä právo na kopírovanie, distribúciu a preklad. Žiadna časť nesmie byť akoukoľvek formou (tlačou, fotokópiou, elektronickým alebo iným spôsobom) bez predchádzajúceho písomného súhlasu organizácie EuroKONZULT Slovakia, n. o. reprodukováná alebo s použitím elektronického off-line systémov ukladaná do pamäti, spracovaná či šírená.